

Analýza potřeb měst a obcí ČR v kontextu přípravy kohezní politiky 2028+

listopad–prosinec 2023

Zpracovatel:

**Fakulta sociálně ekonomická
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
výzkumné centrum FSE UJEP Forpolis**
Ing. Tomáš Sýkora, Ph.D.
Ing. Petra Olšová, Ph.D.
Ing. Jan Holub

Obsah

Seznam obrázků a tabulek.....	3
Úvod.....	4
1. Metodika práce.....	5
1.1 Dotazníkové šetření	5
1.2 Fokusní skupiny	7
2. Dosavadní úspěchy měst a obcí v kontextu evropských dotací	8
2.1 Souhrnné hodnocení úspěšných projektů	8
2.2 Hodnocení úspěšnosti projektů dle velikostních kategorií obcí	12
2.3 Hodnocení úspěšnosti projektů dle typů území	14
3. Poznatky obcí z předchozího programového období.....	17
3.1 Administrativní kapacity žadatelů a příjemců	17
3.2 Vlastní finanční zdroje na spolufinancování projektů.....	17
3.3 Kvalita informací a úroveň komunikace ze strany poskytovatelů dotací.....	18
3.4 Procesy související s administrací dotací.....	18
3.5 Reflexe podporovaných témat.....	19
4. Prioritizace témat pro podporu z kohezní politiky 2028+	21
4.1 Souhrnná prioritizace témat	21
4.2 Prioritizace témat dle typu území.....	24
4.3 Prioritizace témat dle velikostních kategorií obcí.....	26
4.4 Percepce rozvojových faktorů	28
5. Naléhavost podpory vybraných oblastí	37
Závěr	40
Přílohy	41

Seznam obrázků a tabulek

OBRÁZEK 1 RESPONDENTI DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ DLE VELIKOSTNÍCH KATEGORIÍ OBCÍ PODLE POČTU OBYVATEL	6
OBRÁZEK 2 RESPONDENTI DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ DLE TYPU ÚZEMÍ	6
OBRÁZEK 3 SCHÉMA ROZPTYLU PRIORITY K PODPOŘE PROSTŘEDNICTVÍM KOHEZNÍ POLITIKY PO ROCE 2028 DLE TYPU ÚZEMÍ	26
OBRÁZEK 4 SCHÉMA ROZPTYLU PRIORITY K PODPOŘE PROSTŘEDNICTVÍM KOHEZNÍ POLITIKY PO ROCE 2028 DLE VELIKOSTNÍCH KATEGORIÍ OBCÍ	28
OBRÁZEK 5 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „LIDÉ“	29
OBRÁZEK 6 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „EKONOMIKA“	30
OBRÁZEK 7 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „VZDĚLÁVÁNÍ, KULTURA, VOLNÝ ČAS“	31
OBRÁZEK 8 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „ZDRAVÍ A SOCIÁLNÍ OBLAST“	32
OBRÁZEK 9 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ“	33
OBRÁZEK 10 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „DOPRAVA“	34
OBRÁZEK 11 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „INFRASTRUKTURA“	35
OBRÁZEK 12 KLÍČOVÉ ROZVOJOVÉ FAKTORY V OBLASTI „TECHNOLOGIE A INOVACE“	36
TABULKA 1 PŘEHLED TYPŮ ÚSPĚŠNĚ REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ V OBCÍCH ZA POSLEDNÍCH DESET LET	9
TABULKA 2 PŘEHLED ÚSPĚŠNĚ REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ S DOTACÍ (ÚDAJ VYJADŘUJE %, PRO KTERÉ BYLA DOTACE V DANÉM TÉMATU ZÁSADNÍ)	10
TABULKA 3 PŘEHLED ÚSPĚŠNĚ REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ BEZ DOTACE (ÚDAJ VYJADŘUJE % PROJEKTŮ V DANÉM TÉMATU, KE KTERÉMU OBCE NENAŠLY VHODNÝ DOTAČNÍ TITUL)	11
TABULKA 4 PRIORITYNÍ TÉMATA K PODPOŘE PROSTŘEDNICTVÍM KOHEZNÍ POLITIKY PO ROCE 2028	21
TABULKA 5 PRIORITYNÍ TÉMATA K PODPOŘE PROSTŘEDNICTVÍM KOHEZNÍ POLITIKY PO ROCE 2028 DLE TYPU ÚZEMÍ.....	25
TABULKA 6 PRIORITYNÍ TÉMATA K PODPOŘE PROSTŘEDNICTVÍM KOHEZNÍ POLITIKY PO ROCE 2028 DLE VELIKOSTNÍCH KATEGORIÍ OBCÍ	27
TABULKA 7 PŘEHLED VYBRANÝCH PRIORITYNÍCH OBLASTÍ A TYPOVÝCH AKTIVIT A PROJEKTŮ NUTNÝCH K PODPOŘE Z EU 2028+	37

Úvod

V souvislosti s tím, jak na evropské i národní úrovni začínají probíhat první úvahy a debaty o podobě kohezní politiky po roce 2028, přistoupil Svaz měst a obcí ČR k prvotní analýze potřeb tuzemských municipalit za tím účelem, aby měl dostatečnou oporou pro obhajobu zájmů obcí a měst při vyjednávání jak s národními subjekty, tak ve strukturách Evropské unie.

Pro zajištění nezávislosti byl výzkum realizován týmem akademických pracovníků z Fakulty sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem v rámci výzkumného centra Forpolis – Institut pro rozvoj společenství a sídel.

Zpracovaná analýza má sloužit jako prvotní, výchozí podklad pro další aktivity Svazu měst a obcí ČR související s plánováním a vyjednáváním vhodného nastavení kohezní politiky ve prospěch tuzemských municipalit. Očekává se tudíž, že v následujících měsících bude analýza postupně doplňována dalšími souvisejícími aktivitami pro získání silných argumentů ve prospěch dotačních podmínek pro města a obce.

V době pořízení analýzy nejsou k dispozici žádná oficiální závazná stanoviska Evropské komise, Evropského parlamentu, Rady Evropské unie či Generálního ředitelství pro regionální politiku k podobě kohezní politiky po roce 2028, stejně jako neexistují ucelené poziční dokumenty České republiky a jejích orgánů. Přesto, zejména v rámci španělského předsednictví Rady Evropské unie (tj. druhé pololetí roku 2023) se téma budoucího programového období začíná objevovat na programu jednání různých platforem (jednotlivé pracovní skupiny Rady EU, neformální setkání ministrů, Evropský hospodářský a sociální výbor apod.). Z dostupných zdrojů se Svaz měst a obcí ČR a zpracovatelé této analýzy snaží identifikovat klíčové signály, názorové proudy a tendence, které v těchto debatách rezonují. Jedná se zejména o reflexi probíhajících demografických změn v rámci členských států Evropské unie, problematiku krizí, které jsou v současném programovém období řešeny prostřednictvím vlastních nástrojů či s podporou nástrojů kohezní politiky, otázek bydlení či digitalizace. Debaty zahrnují také témata související s budoucí kategorizací regionů, otázky urbánní agendy či způsobů řízení kohezní politiky. Tyto signály autoři promítli do designu výzkumu, ať už do realizovaného dotazníkového šetření, tak v rámci fokusních skupin.

1. Metodika práce

Analýza je zpracována kombinací kvantitativního a kvalitativního přístupu. Nástrojem kvantitativního výzkumu byla dotazníkové šetření, které bylo následně doplněno realizací tří fokusních skupin, jež představovaly nástroj kvalitativního výzkumu.

Výzkum byl realizován v rámci členské základny Svazu měst a obcí ČR. Přestože šetření nebylo provedeno na reprezentativním vzorku obcí ČR v metodickém smyslu, výzkumný tým dbal na to, aby ve výzkumu byly reflektovány postoje zástupců všech kategorií obcí jak s ohledem na jednotlivé velikostní kategorie, tak s respektem k plošnému zastoupení napříč všemi kraji ČR. Analýza byla zpracována tak, aby umožnila interpretace také dle kategorií typů území tak, jak jsou definovány v aktuálně platné Strategii regionálního rozvoje ČR.

Realizační tým pro účely analýzy také pracoval s pracovními dokumenty, které jsou k dispozici v souvislosti s probíhajícími debatami o současné a budoucí podobě kohezní politiky, ať už na národní úrovni, tak ve strukturách Evropské unie.

1.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření proběhlo on-line v platformě *click4survey* od 01. do 21. listopadu 2023. Byla oslovena celá členská základna Svazu měst a obcí ČR a pro zvýšení návratnosti dotazníků byli respondenti, kteří dotazník nevyplnili v prvních dvou týdnech, znovu požádáni 14. listopadu 2023. Celkem tak vyplněný dotazník odevzdalo 712 respondentů.

Samotnému dotazníkovému šetření předcházela konstrukce dotazníku, jeho průběžná konzultace se zástupci Svazu měst a obcí ČR následovaná konzultací se zástupci vybraných obcí jakožto budoucích respondentů. Následně proběhla pilotáž, na jejímž základě byl dotazník před ostrým spuštěním mezi respondenty finálně upraven.

Dotazník byl koncipován tak, aby bylo možné identifikovat nejen potřeby měst a obcí, ale také rozvojový potenciál, který by bylo vhodné nástroji kohezní politiky podpořit. Otázky se také týkaly reflexe dosavadních zkušeností s dotacemi EU ze strany zástupců měst a obcí.

Struktura respondentů

Respondenti byli rozřazeni do jedenácti kategorií podle populační velikosti obce, kterou zastupují. V souladu se strukturou osídlení v České republice byly nejčetněji zastoupeny obce s počtem obyvatel do 500, do této kategorie spadala více než čtvrtina všech respondentů. Další zhruba dvě čtvrtiny respondentů byly rozděleny mezi kategorie 501 – 1.000 obyvatel a 1.001 – 2.000 obyvatel. Naopak absolutně nejméně respondentů bylo ve větších a velkých městech s populací mezi 50.000 a 100.000 obyvateli, a také v kategorii nad 100.000 obyvatel. I když se tyto kategorie v relativních číslech jeví jako zanedbatelné, přesto reprezentují významný podíl populace na celkovém vzorku.

Obrázek 1 Respondenti dotazníkového šetření dle velikostních kategorií obcí podle počtu obyvatel

Hodnota	Procent	Odpovědi
do 500 obyvatel	26 %	187
501 - 1000 obyvatel	22 %	155
1001 - 2000 obyvatel	19 %	136
2001 - 3000 obyvatel	9 %	62
3001 - 5000 obyvatel	7 %	52
5001 - 10000 obyvatel	7 %	53
10001 - 20000 obyvatel	4 %	27
20001 - 30000 obyvatel	2 %	12
30001 - 50000 obyvatel	2 %	11
50001 - 100000 obyvatel	1 %	9
100001 a více obyvatel	1 %	8

Respondenti se také identifikovali v rámci příslušnosti do některého z uvedených typů území. V rámci této identifikace mohla jedna obec patřit do několika typů území zároveň. Nicméně téměř jedna třetina obcí se nezařadila do žádného uvedeného typu. Téměř čtvrtina obcí patřila do hospodářsky a sociálně ohroženého území. Nejméně v rámci sledovaného vzorku obcí byly zastoupeny aglomerace, a to konkrétně 12 %.

Obrázek 2 Respondenti dotazníkového šetření dle typu území

Hodnota	Procent	Odpovědi
metropolitní území	15 %	104
aglomerace	12 %	84
regionální centrum	18 %	126
strukturálně postižený region	13 %	92
hospodářsky a sociálně ohrožené území	23 %	167
žádné z výše uvedených	32 %	229

1.2 Fokusní skupiny

Za účelem ověření zjištění vyplývajících z dotazníkového šetření a také prohloubení získaných poznatků proběhla série tří fokusních skupin. Každá fokusní skupina reprezentovala jednu z komor Svazu měst a obcí ČR (komora obcí, komora měst a komora statutárních měst). Všechny tři fokusní skupiny proběhly 15. prosince 2023 v sídle Svazu hybridně, tudíž umožňovaly jak osobní účast, tak i vzdálený přístup on-line. Na všech fokusních skupinách byla zajištěna také účast dvou odborných pracovníků ze Svazu měst a obcí ČR fyzickou přítomností a jedné osoby online. Za zpracovatele se účastnily čtyři osoby prezenčně.

Fokusní skupiny obcí se zúčastnilo pět aktérů (dva prezenčně a tři online), skupinu měst reprezentovalo osm účastníků (pět prezenčně a tři online) a za statutární města se zúčastnilo osm zástupců (tři prezenčně a pět online). Na všech fokusních skupinách byla zajištěna také účast odborných pracovníků ze Svazu měst a obcí ČR (komory obcí a komory měst se zúčastnili tři zástupci Svazu, komory statutárních měst dva zástupci). Za zpracovatele (Fakulta sociálně ekonomická UJEP) se účastnily čtyři osoby prezenčně.

2. Dosavadní úspěchy měst a obcí v kontextu evropských dotací

V rámci této kapitoly je představen pohled na aktivity a projekty, které tuzemské municipality považují za úspěšné v souvislosti s využitím evropských dotací pro rozvoj obcí v předchozích deseti letech. Pro získání výchozí reflexe dosavadních zkušeností bylo provedeno šetření mezi zástupci obcí, kde bylo zkoumáno, jaké aktivity či projekty považují za nejúspěšnější a zda byly tyto úspěchy dosaženy s podporou dotací. Odpovědi byly systematicky klastrovány, a zvláštní důraz byl kladen na identifikaci tří nejvýznamnějších úspěchů. Respondenti byli rovněž vyzváni k hodnocení, do jaké míry přispěly evropské dotace k dosažení těchto klíčových úspěchů.

2.1 Souhrnné hodnocení úspěšných projektů

Nejúspěšnější typy projektů

Obce a města za nejúspěšnější pro svůj rozvoj za posledních deset let považují projekty v oblasti **zásobování vodou, kanalizací a čističek odpadních vod**. Téměř 65 % z těch, kteří tyto úspěšné projekty zrealizovali, na ně čerpalo dotace (a více než 60 % uvádí, že tyto dotace byly pro realizaci zásadní). Příklady úspěšných projektů jsou např. biologické dočišťovací nádrže, rekonstrukce kanalizací, intenzifikace čističek odpadních vod, kořenová čistička odpadních vod, dobudování kanalizací a vodovodů či výstavby vodojemů.

Klíčovými úspěšnými projekty jsou investice do **mateřských a základních škol**, přičemž více než dvě třetiny obcí zrealizovaly tyto projekty s dotační podporou (a pro 62,7 % respondentů byla dotace zásadní). Objevují se projekty jako např. přístavba a modernizace odborných učeben, dostavba a navýšení kapacit mateřských škol, výstavba nových mateřských škol, střediska volného času, rekonstrukce školních budov včetně energetických úspor apod.

Třetí úspěšně hodnocenou oblastí jsou **komunikace**. Čtvrtina těchto projektů byla realizována z vlastních zdrojů, protože pro konkrétní obec neexistoval vhodný dotační zdroj. Pětina obcí na realizaci těchto projektů ani neuvažovala o tom, že by na projekty žádala o dotaci. Pro téměř 40 % realizátorů těchto projektů byla dotace zásadní. Mezi uváděnými projekty je vybudování bezbariérových chodníků, rekonstrukce místních komunikací, lávky přes vodní toky, naučné stezky, vybudování páteřních komunikací, obchvatů či silnic II. třídy ad.

Poměrně širokou škálu úspěšných projektů zahrnují různé typy **obecních budov a obecního majetku (knihovny, infocentra, komunitní centra, kulturní domy, obecní úřady apod.)**. Ty byly finančně podpořeny ve více než polovině případů a pro 49,1 % respondentů byla dotace pro realizaci zásadní. Více než čtvrtina však uvedla, že pro jejich typ projektu nebyl nalezen vhodný program. Příkladem úspěšných projektů je přestavba nevyužitých objektů na obecní byty, přestavba kulturního domu, zateplení obecních budov, rekonstrukce obecního úřadu, rekonstrukce obecních objektů a jejich adaptace pro kulturní účely, knihovny a informační centra, rekonstrukce muzeí, bývalé fary, bývalých kanceláří JZD, komunitních center apod.

Další oblastí jsou **volnočasové areály a sportoviště** (jak venkovní, tak krytá). Ačkoli pro necelou třetinu z nich byla dotace zásadní, více než třetina nenalezla vhodný dotační zdroj a další desetina o ně žádala, ale s žádostí neuspěla. Celkově tak téměř polovina těch, kteří tyto projekty realizovali a chtěli na ně čerpat evropské dotace, nakonec museli projekt financovat zcela z vlastních zdrojů. Uváděnými zdařilými projekty jsou např. výstavba multifunkčního sportovního areálu, revitalizace koupaliště, vybudování sportovní haly, rekonstrukce šaten, stavba tělocvičny, víceúčelová dětská hřiště, přírodní amfiteátr, vycházková zóna či výstavba plaveckého bazénu.

Šestou oblastí v pořadí úspěšně realizovaných projektů jsou investice do **veřejných prostranství** (vč. městské zeleně a rybníků). Přes polovinu respondentů je realizovalo s dotací, téměř třetina vhodnou dotaci nenašla (26,9 %) či i přes podání žádosti ji nezískala (3,0 %). Typickými příklady úspěšných projektů je oživení historické části města, demolice brownfieldů, obnova alejí, obnova vodních nádrží a rybníků, rekonstrukce sakrálních staveb ad.”

Tabulka 1 Přehled typů úspěšně realizovaných projektů v obcích za posledních deset let

Typ projektu	Počet projektů	Podíl projektů
Zásobování vodou, kanalizace, ČOV	307	14,63
MŠ, ZŠ	291	13,87
Místní komunikace, mosty	255	12,15
Obecní budovy a městský majetek (knihovny, infocentra, úřady apod.)	221	10,53
VČ areál a sportoviště (krytá, otevřená)	198	9,44
Veřejný prostor, rybník, zeleň	138	6,58
Infrastruktura, revitalizace, architektura	89	4,24
Růst počtu obyvatel, komunitní život	77	3,67
Kulturní památky, muzea	75	3,57
Hasičárna	60	2,86
Odpady, sběrné dvory	49	2,34
VO	46	2,19
Byty, sídliště, sociální bydlení	39	1,86
Cyklodoprava	37	1,76
stavební parcely	31	1,48
Energetika	25	1,19
Investiční rozvoj obce	25	1,19
Dům seniorů	23	1,10
Čerpání dotací, finanční stabilita	20	0,95
Veřejná doprava	17	0,81
Obec roku / hodnocení kvality života	15	0,71
Územní plán, strategický plán	13	0,62
Sociální služby	12	0,57
Protipovodně	9	0,43
Dopravní terminál	8	0,38
Městská nemocnice/stoma	7	0,33
Parkování	5	0,24
Průmyslová zóna, VTP	3	0,14
Protierozní opatření, sanace svahů	3	0,14
Celkem	2 098	100,00

Projekty, pro jejichž realizaci byla dotace zásadní

Důležité sdělení lze formulovat na základě informace o tom, pro jaký podíl obcí bylo v jednotlivých oblastech získání dotace klíčové pro realizaci projektů. Zde je na prvním místě oblast **přestupních dopravních terminálů** – všechny v dotazníku uvedené byly realizovány s podporou z dotace a všichni tito respondenti uvádějí, že získání dotace bylo pro realizaci projektů

zásadní. Stejná situace se opakuje u projektů zaměřených na **protierozní opatření a sanace svahových nestabilit**.

Na třetím místě jsou projekty zaměřené na parkování. Všechny, které byly v dotazníkovém šetření uvedeny jako úspěšné projekty, byly realizovány z dotace, přičemž pro 80 % z nich byla dotace zásadní.

Mezi úspěšnými projekty následuje **cyklistická doprava**. Pro úspěšnou realizaci projektů v cyklodopravě byla v 78,4 % případů dotace klíčová. (Mezi uvedenými projekty nebyl ani jeden, který by o dotaci na cyklodopravu žádal, a dotaci nezískal.)

Páté místo dle zásadního vlivu dotace na realizaci úspěšných projektů (77,8 %) obsadily **prevence a řešení opatření souvisejících s povodněmi**. (Ani zde nebyl nepodpořen žádný, který o dotaci usiloval.) Následuje oblast **veřejné dopravy** (76,5 %), přičemž téměř 18 % dotaci nezískalo (11,8 % nenalezlo vhodný zdroj a 5,9 % nezískalo dotaci, o kterou žádalo).

Tabulka 2 Přehled úspěšně realizovaných projektů s dotací (údaj vyjadřuje %, pro které byla dotace v daném tématu zásadní)

Typ projektu	Podíl projektů
Dopravní terminál	100,0
Protierozní opatření, sanace svahů	100,0
Parkování	80,0
Cyklodoprava	78,4
Protipovodně	77,8
Veřejná doprava	76,5
Byty, sídliště, sociální bydlení	69,2
Průmyslová zóna, VTP	66,7
Energetika	64,0
MŠ, ZŠ	62,5
Odpady, sběrné dvory	61,2
Zásobování vodou, kanalizace, ČOV	60,9
Kulturní památky, muzea	48,0
Obecní budovy a městský majetek (knihovny, infocentra, úřady, apod.)	48,0
Čerpání dotací, finanční stabilita	45,0
Veřejný prostor, rybník, zeleň	42,8
Infrastruktura, revitalizace, architektura	39,3
Dům seniorů	39,1
Místní komunikace, mosty	38,8
Hasičárna	36,7
Sociální služby	33,3
VČ areál a sportoviště (krytá, otevřená)	30,8
Investiční rozvoj obce	28,0
VO	23,9
Městská nemocnice/stoma	14,3
Obec roku / hodnocení kvality života	13,3
Růst počtu obyvatel, komunitní život	13,0
stavební parcely	9,7
Územní plán, strategický plán	7,7

Projekty, pro které neexistuje vhodný dotační zdroj

Respondenti také uváděli takové úspěšné projekty, které zrealizovali bez dotace z toho důvodu, že žádný vhodný zdroj nenalezli. Přehled těchto úspěšných projektů v řazení dle podílu těch, na které obce nenalezly vhodný dotační titul, zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 3 Přehled úspěšně realizovaných projektů bez dotace (údaj vyjadřuje % projektů v daném tématu, ke kterému obce nenašly vhodný dotační titul)

Typ projektu	Podíl projektů
Městská nemocnice/stoma	57,1
Sociální služby	50,0
Dům seniorů	43,5
VČ areál a sportoviště (krytá, otevřená)	38,9
Hasičárna	36,7
Infrastruktura, revitalizace, architektura	34,8
Kulturní památky, muzea	34,7
Průmyslová zóna, VTP	33,3
VO	32,6
stavební parcely	29,0
Veřejný prostor, rybník, zeleň	26,1
Obecní budovy a městský majetek (knihovny, infocentra, úřady, apod.)	25,8
Místní komunikace, mosty	25,1
Byty, sídliště, sociální bydlení	23,1
Územní plán, strategický plán	23,1
Investiční rozvoj obce	20,0
Růst počtu obyvatel, komunitní život	18,2
Zásobování vodou, kanalizace, ČOV	17,9
MŠ, ZŠ	17,9
Odpady, sběrné dvory	16,3
Čerpání dotací, finanční stabilita	15,0
Veřejná doprava	11,8
Protipovodně	11,1
Energetika	8,0
Obec roku / hodnocení kvality života	6,7
Cyklodoprava	5,4
Dopravní terminál	0,0
Parkování	0,0
Protierozní opatření, sanace svahů	0,0

Jak je uvedeno v tabulce výše, v této oblasti se nejčastěji vyskytují projekty v oblasti **zdravotnictví** (městské nemocnice, zdravotnická střediska), konkrétně v 57,1 % případů.

Druhý největší podíl realizovaných úspěšných projektů bez možnosti čerpat dotaci zahrnují **sociální služby** (polovina úspěšných projektů). Třetina těchto projektů dotaci čerpala a tyto obce ji považovaly za zásadní. Ve vzorku se neobjevil žádný projekt, který by o dotaci žádal, ale nedostal ji.

Třetí největší oblastí projektů realizovaných z vlastních zdrojů z důvodu neexistence vhodného dotačního zdroje jsou **domovy pro seniory** (43,5 %).

S 38,5% podílem následují projekty **volnočasových areálů a sportovišť**. Dalších téměř 10 % žadatelů v této oblasti nebylo uspokojeno (a 30 % úspěšných čerpanou dotací označila za zásadní).

Do první pětice se ještě řadí projekty na **hasičské zbrojnice a související techniku**. Zde vhodný zdroj nenalezlo 36,7 % obcí. Shodou okolností ale 43,3 % dotací čerpalo a 36,7 % ji považovalo za zásadní.

Podrobnější informaci poskytují tabulky v Příloze 1, které zobrazují tyto úspěšné projekty bez vhodného dotačního titulu dle typů území (Příloha 1-1) a velikostních kategorií obcí (Příloha 1-2).

Projekty, které o dotaci usilovaly, ale nezískaly ji

Informaci o převisu poptávky nad dotační „nabídkou“, příp. o náročnosti získání dotace poskytuje údaj, který uvádí, jaký podíl žádostí o dotace zůstal neuspokojen. Na prvním místě s 16,1 % případů jsou projekty zaměřené na **stavební parcely**. V této oblasti je přes 45 % těch, kteří o dotaci ani neuvažovali, a 29 % těch, kteří žádný vhodný zdroj nenalezli.

Téměř desetina (9,1 %) žádostí o dotaci na **volnočasové areály a sportoviště**, které nakonec byly zrealizovány z vlastních zdrojů a považovány za úspěšné, dotaci nakonec nezískala. Dalších 15 % o dotaci na tyto projekty vůbec neuvažovalo a 38,9 % vhodný zdroj nenalezlo, a o dotaci se tudíž ani nepokoušelo. 36,9 % projektů v této oblasti bylo dotací podpořeno (přičemž pro 30,8 % z nich byla dotace zásadní).

Ačkoli se **místní komunikace** celkově objevují na prvních příčkách úspěšně hodnocených projektů ze strany obcí, 8,2 % z nich nezískalo dotaci, o kterou žádalo. Další čtvrtina vhodný zdroj nenašla a pětina o dotaci neuvažovala. Projekty tak realizovala z dotace necelá polovina respondentů, přičemž pro 38,8 % z nich byla dotace pro úspěšnou realizaci zásadní.

Obce, které za svůj úspěch považují pořízení či aktualizaci **územního či strategického plánu**, v 7,7 % případů o dotaci žádaly, ale nezískaly ji. Více než polovina (53,8 %) o dotaci na tuto aktivitu ani neuvažovala a necelá čtvrtina (23,1 %) žádný vhodný zdroj nenalezla.

Na páté pozici podílu neuspokojených žádostí o dotaci s 5,9 % jsou projekty zaměřené na **veřejnou dopravu**. Zde je ale zároveň 76,5 % úspěšně realizovaných projektů s dotační podporou (která byla pro všechny zásadní).

2.2 Hodnocení úspěšnosti projektů dle velikostních kategorií obcí

Obce do 2.000 obyvatel

Nejmenší obce do 2 tisíc obyvatel za neúspěšnější projekty označují projekty zaměřené na **zásobování pitnou vodou, kanalizace a čističky odpadních vod**, které byly z dotací podpořeny v 63,6 % případů (a dotace byla pro jejich realizaci zásadní v 59,9 % případů). Téměř pětina těchto obcí ale odpovídající dotační zdroj na svůj projekt v této oblasti neidentifikovala. Druhou úspěšnou oblastí byly investice do **místních komunikací**, které však byly dotačně podpořeny jen v 45,1 %, přičemž více než čtvrtina obcí na svůj projekt vhodnou dotací nenašla. Třetím největším úspěchem byly projekty zaměřené na **materáské a základní školy**, které byly z dotací podpořeny v 65,1 % (pro 57,5 % byla dotace zásadní). Vhodný dotační zdroj zde nenašlo 17,7 % nejmenších obcí.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u nejmenších obcí bylo v oblasti veřejné dopravy (25 %), a volnočasových areálů a sportovišť (10,1 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal sociálních služeb (62,5 %), domovů pro seniory (53,8 %) a volnočasových areálů a sportovišť (38,7 %).

Obce s 2.001-5.000 obyvatel

Obce s 2 až 5 tisíci obyvatel za neúspěšnější projekty označují projekty zaměřené na **mateřské a základní školy**, které byly z dotací podpořeny v 64 % (pro 58,7 % byla dotace zásadní). Čtvrtina těchto obcí ale tyto projekty realizovala z vlastních zdrojů z důvodu neexistence vhodného dotačního titulu. Druhou úspěšnou oblastí bylo **zásobování pitnou vodou, kanalizace a čističky odpadních vod**, kde byly projekty z dotací podpořeny v 73,3 % případů (a dotace byla pro jejich realizaci zásadní ve dvou třetinách případů). 17,8 % těchto obcí ale odpovídající dotační zdroj na svůj projekt v této oblasti neidentifikovala. Třetí úspěšnou oblastí byly investice do **místních komunikací**, které byly dotačně podpořeny v 65,6 %, přičemž čtvrtina obcí na svůj projekt vhodnou dotaci buď nenašla nebo s žádostí o dotaci neuspěla.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u obcí s 2 až 5 tisíci obyvatel bylo na územní či strategické plánování (33,3 %), na místní komunikace (12,5 %), domovy pro seniory (11,1 %) a volnočasové areály a sportoviště (10,3 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal sociálních služeb, a to ve 100 % případů. 57,1 % projektů zaměřených na bytovou politiku také nebyla financována z dotace z důvodu neexistence odpovídajícího dotačního zdroje. Následovaly domovy pro seniory (55,6 %) a projekty na stavební parcely (50 %).

Obce s 5.001–20.000 obyvatel

U střední kategorie obcí jsou za neúspěšnější projekty označovány projekty zaměřené na **mateřské a základní školy**, které byly z dotací podpořeny ve více než 80 % případů (pro všechny z nich byla dotace zásadní). Druhou úspěšnou oblastí jsou **volnočasové areály a sportoviště**, podpořené z dotací v 51,7 % případů. Zde však poměrně velká část obcí odpovídající zdroj nenalezla (37,9 %). Třetí místo v úspěšnosti zauímají projekty související s **obecním majetkem**. Zde dotace přispěly 69,2 % projektů, avšak více než čtvrtina obcí vhodnou dotaci neidentifikovala.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u středních obcí bylo v oblasti místních komunikací (11,1 %) a kulturních památek a muzeí (7,7 %). V ostatních oblastech byly obce poměrně velmi úspěšné se svými žádostmi o dotace.

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal ve všech případech takových projektů obcí, které přispěly ke kvalitě života (např. v rámci soutěže Obec roku). Na druhém místě neexistovala dotace shodně na projekty zaměřené na stavební parcely a na průmyslové zóny a vědecko-technické parky (66,7 %). Polovina obcí, které realizovaly domovy pro seniory, nenalezla odpovídající dotační zdroj.

Města s 20.001–50.000 obyvatel

Města od 20 do 50 tisíc obyvatel za neúspěšnější projekty označují projekty zaměřené na **revitalizace, infrastrukturu a architektonické řešení**. 72,7 % z nich byla podpořena z dotací (přičemž pro 63,6 % z nich byla dotace zásadní). 18,1 % procent z nich na svůj projekt vhodný zdroj nenašla. Druhou úspěšnou kategorií jsou projekty **volnočasových areálů a sportovišť** podpořené ze 40 %. Zde však je poměrně velká neúspěšnost podaných žádostí (20 %) a realizace z vlastních zdrojů

z důvodu neexistence vhodného dotačního zdroje (40 %). Na třetím místě úspěchů jsou **mateřské a základní školy**, které byly všechny financovány z dotací (a pro všechny z nich byla dotace zásadní).

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u větších měst bylo právě v oblasti volnočasových areálů a sportovišť (20 %) a dále v oblasti bytové politiky (16,7 %). Nepodpořeno bylo také 9,1 % žádostí o dotaci zaměřené na revitalizační projekty.

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal již výše uváděných volnočasových areálů a sportovišť (40 %). Ve třetině úspěšných projektů zaměřených na bytovou politiku města v této kategorii také uvádějí neexistenci vhodné dotace. Pětina pak uvádí projekty veřejných prostranství a zeleně, 18,2 % na revitalizační projekty a 16,7 % na kulturní památky a muzea.

Města s více než 50.000 obyvatel

Vzhledem k relativně malému počtu respondentů v této kategorii měst je statistika zavádějící. Přesto nejúspěšnější projekty uvádějí v oblasti **mateřských a základních škol** (tři čtvrtiny podpořené, pro polovinu byla dotace zásadní), **volnočasových areálů a sportovišť** (podpořena polovina, pro všechny z nich dotace zásadní, druhá polovina realizovala z vlastních zdrojů z důvodu neexistence odpovídajícího dotačního zdroje), **zásobování vodou, kanalizace a čističky odpadních vod** (tři čtvrtiny podpořené, dotace byla pro všechny zásadní) a projekty zaměřené na kvalitu života a symboly města (z poloviny financované z dotace, která ale pro realizaci nebyla zásadní).

Největší města neuvádějí žádné nepodpořené žádosti o dotace, vše, kde o dotaci usilovali, bylo dotací podpořeno.

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal ve všech případech projektů na bytovou politiku a stavební parcely. V polovině případů nebyl identifikován vhodný zdroj na projekty místních komunikací, volnočasových areálů a sportovišť, ve třetině případů na projekty v oblasti veřejné dopravy a veřejných prostranství a městské zeleně.

2.3 Hodnocení úspěšnosti projektů dle typů území

Metropole

Obce v metropolitních územích za nejúspěšnější projekty označují investice do **mateřských a základních škol**, které z 63,5 % financovaly z dotací (přičemž pro téměř 60 % projektů byla dotace zásadní). Naopak 6,1 % těch, kteří o dotace na školy žádali, podpořeno nebylo. Více než čtvrtina uvádí, že pro ně vhodný dotační titul na školy neexistuje. Druhým největším úspěchem byly projekty zaměřené na **zásobování pitnou vodou, kanalizace a čističky odpadních vod**, které byly z dotací podpořeny v téměř třech čtvrtinách případů (pro 70,5 % byla dotace zásadní). Zde pouze necelých 5 % neuspělo se žádostí o dotaci. Třetí úspěšnou oblastí byly investice do **komunikací**, které však byly dotačně podpořeny jen v 37,8 %, přičemž více než čtvrtina obcí na svůj projekt vhodnou dotaci nenašla a desetina s žádostí o dotaci neuspěla.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u metropolitních obcí bylo v oblasti územního a strategického plánování (25 %), stavebních parcel (20 %), kulturních památek a muzeí (12,5 %) a veřejných prostor a zeleně (12,5 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal městských nemocnic (100 %), kulturních památek a muzeí (62,5 %), domovů pro seniory (50 %) a hasičských zbrojnic (50 %).

Aglomerace

Obce v aglomeracích za nejúspěšnější projekty označují investice do **zásobování vodou, kanalizací a čističek odpadních vod**, které z 71,1 % financovaly z dotací (přičemž pro téměř 68,4 % projektů byla dotace zásadní). Jen 2,6 % těch, kteří o dotace žádali, podpořeno nebylo. 18,4 % tvrdí, že pro ně vhodný dotační titul neexistuje. Druhým největším úspěchem byly projekty v oblasti **mateřských a základních škol**, které byly z dotací podpořeny 62,2 % případů (pro 59,5 % byla dotace zásadní). Zde pouze 5 % neuspělo se žádostí o dotaci. Třetí úspěšnou oblastí byly investice do **komunikací**, které byly dotačně podpořeny v 51,7 %, přičemž více než čtvrtina obcí na svůj projekt vhodnou dotaci nenašla a 6,9 % se žádostí o dotaci neuspělo.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u obcí v aglomeracích bylo v oblasti obecní infrastruktury, revitalizací a architektonických řešení (11,1 %). Ostatní nepodpořené žádosti jsou v relativně velmi nízkých hodnotách (komunikace 6,9 %, školy 5,4 % a volnočasové areály 4 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal sociálních služeb (66,7 %), volnočasových areálů a sportovišť (52 %), stavebních parcel (50 %) a průmyslových zón či vědecko-technických parků (50 %).

Regionální centra

Regionální centra za nejúspěšnější projekty označují shodně investice do **zásobování vodou, kanalizací a čističek odpadních vod**, které z 68,5 % financovaly z dotací (přičemž pro všechny z nich byla dotace zásadní), a do **mateřských a základních škol**, kde dotace přispěla 75,9 % projektů (zásadní byla v 68,5 %). Vhodný dotační titul nenalezli respondenti u necelých 10 % vodohospodářských projektů a 7 % školních projektů. Třetí úspěšnou oblastí byly investice do **volnočasových areálů a sportovišť**, které byly dotačně podpořeny v 45 % případů, přičemž téměř třetina obcí na svůj projekt vhodnou dotaci nenašla.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u regionálních center bylo v oblasti investičního rozvoje obce (třetina všech případů), následované hasičskými zbrojnicemi a souvisejícím vybavením (16,7 %) a na aktivity související s podporou komunitního života (12,5 %). Desetina žadatelů neuspěla se svými projekty v oblasti místních komunikací.

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal průmyslových zón či vědecko-technických parků (50 %), následovaly projekty v oblasti veřejných prostor a městské zeleně (36,8 %). Třetina projektů na muzea a památky, domovy pro seniory, stejně jako na aktivity související s růstem kvality života (např. v kontextu soutěže Obec roku) také nenalezla vhodnou dotační financování.

Strukturálně postižené kraje

Obce ve strukturálně postižených krajích za nejúspěšnější projekty označují projekty do **mateřských a základních škol**, které z 84,1 % financovaly z dotací (přičemž pro všechny z nich byla dotace zásadní). Vhodný dotační titul nenalezli respondenti u 11,4 % školských projektů. Druhou úspěšnou oblastí byly investice do **zásobování vodou, kanalizace a čističky odpadních vod**, které byly dotačně podpořeny v 84,2 % případů, přičemž pouze necelých 8 % vhodný zdroj nenašlo a 5 % neuspělo se žádostí o dotaci. Třetí úspěšnou oblastí byly investice do **obecního majetku**, financované z dotace ve více než 70 % případů. 22,2 % obcí na tyto projekty nenalezla vhodný zdroj.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u obcí ve strukturálně postižených krajích bylo na místní komunikace (17,4 %), následované domovy pro seniory (14,3 %) a na aktivity související s podporou komunitního života (7,1 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal veřejného osvětlení (50 %), následovaly projekty v oblasti bytové politiky (36,4 %). Třetina obcí nenašla vyhovující dotaci na projekty zaměřené na energetiku.

HSOÚ

Obce v hospodářsky a sociálně ohrožených územích za nejúspěšnější projekty označují projekty určené na **zásobování vodou, kanalizace a čističky odpadních vod**, z 69,1 % podpořené dotací (pro 63,2 % byla dotace zásadní). Následují úspěšné projekty do **mateřských a základních škol**, které ze 79,3 % financovaly z dotací (přičemž pro 75,9 % byla dotace zásadní). Třetí úspěšnou oblastí byly investice do **komunikací**, které však byly z dotací financované jen v 56,6 % případech. 22,6 % obcí na tyto projekty nenalezla vhodný zdroj.

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u obcí v hospodářsky a sociálně ohrožených územích bylo na sociální služby (14,3 %), následované projekty na odpadové hospodářství a sběrné dvory (11,1 %) a na aktivity související s podporou komunitního života (7,4 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal domovů pro seniory (66,7 %), kulturních památek a muzeí (44,4 %), domovů pro seniory (42,9 %) a volnočasových areálů a sportovišť (41,2 %).

Nezařazené obce

Obce, které se nezařadily do žádné z výše uvedených kategorií, za nejúspěšnější projekty označují projekty určené na **zásobování vodou, kanalizace a čističky odpadních vod**, z 57,9 % podpořené dotací (pro 52 % byla dotace zásadní). Více než čtvrtina ale na tyto projekty nenašla odpovídající zdroj. Následují úspěšné projekty do **místních komunikací**, které však byly podpořeny jen ve 40 % případech (přičemž pro 35,3 % byla dotace zásadní). Přes 30 % z nich ale nenašla vhodnou dotaci na tento typ projektů. Třetí úspěšnou oblastí byly investice jak do **mateřských a základních škol** (podpořené v 63,9 %, více než pětina vhodný zdroj nenašla), tak do **obecních budov**, které byly z dotací financované jen v 56,6 % případech (28,9 % obcí na tyto projekty nenalezla vhodný zdroj).

Celkově nejvíce neúspěšných žádostí u nezařazených obcí bylo na projekty související se stavebními parcelami (20 %), následované projekty na volnočasové areály a sportoviště (14,5 %) a na veřejnou dopravu (12,5 %).

Nejčteněji uváděný neexistující dotační zdroj se týkal hasičských zbrojnic (51,2 %), na druhém místě se projekty týkaly jak volnočasových areálů a sportovišť (50 %), tak městských nemocnic (50 %).

3. Poznatky obcí z předchozího programového období

Následující kapitola se zaměřuje na hodnocení zkušeností měst a obcí v rámci realizace projektů. Získané informace vycházejí z odpovědí poskytnutých v průběhu dotazníkového šetření. Obce se vyjadřovaly ke své administrativní kapacitě, zdolávání finančních výzev spojených se spolufinancováním projektů, kvalitě komunikace s poskytovatelem dotace, efektivitě administrace dotace a adekvátnosti kontrolních mechanismů. Věnovaly se také reflexi vhodnosti podporovaných témat a zhodnotily, jakým způsobem tyto témata odpovídala aktuálním potřebám a rozvojovým cílům měst a obcí. Tyto pohledy jsou klíčovým východiskem pro další pohled na programové období 2028+.

3.1 Administrativní kapacity žadatelů a příjemců

Většina obcí hodnotí dosavadní zkušenosti se zpracováváním žádostí o dotace a jejich následnou administrací poměrně kriticky. **Přes 70 % obcí uvádí, že vlastní administrativní kapacity jsou nedostatečné** (29,5 % uvádí dokonce zcela nedostatečné).

problém v malých obcích

Tento problém nejvíce pocítují obce do 5 tisíc obyvatel (konkrétně 78,7 % obcí do 2 tisíc obyvatel a dvě třetiny obcí v kategorii mezi 2 a 5 tisíci obyvatel). Naopak města s více než 20 tisíci obyvateli označují své administrativní kapacity za dostatečné (téměř 65 % měst nad 50 tisíc obyvatel, ale dokonce téměř 83 % měst v kategorii od 20 do 50 tisíc obyvatel).

problém v HSOÚ a nezařazených obcích

Významné rozdíly nelze vysledovat mezi jednotlivými kategoriemi území, přesto se nejvíce k nedostatečným kapacitám vyjadřují obce, které se nezařadily do žádné kategorie území, resp. obce z hospodářsky a sociálně ohrožených území (76,9 %, resp. 73,7 %), nejméně pak regionální centra (58,7 %).

3.2 Vlastní finanční zdroje na spolufinancování projektů

Poněkud příznivější je otázka vlastních prostředků nutných na kofinancování projektů podpořených z dotací z Evropských strukturálních a investičních fondů. Přesto **necelá polovina obcí uvádí, že nedisponuje dostatečným objemem vlastních prostředků** (12,8 % uvádí dokonce zcela nedostatečné).

problém v malých obcích a velkých městech

Nejvyšší podíl obcí, které identifikují tento problém, se nachází shodně v nejmenší (do 2 tis. obyvatel) a největší (nad 50 tisíc obyvatel) velikostní kategorii obcí (52,5 %). U malých obcí to zřejmě souvisí s jejich značně omezenými rozpočtovými možnostmi, velká města zase realizují finančně významně náročnější projekty, které vyžadují v absolutních hodnotách značnou vlastní finanční zátěž. Naopak 61,3 % obcí v kategorii mezi 5 a 20 tisíci obyvateli považuje vlastní prostředky za dostatečné.

problém v HSOÚ a regionálních centrech

Pokud posuzujeme tuto otázku v kontextu jednotlivých kategorií území, pak největší potíže s kofinancováním pocítují obce v hospodářsky a sociálně ohrožených územích (54,5 %) následované regionálními centry (50,8 %). Naopak pouze 38,1 % obcí z aglomerací poukazuje

na tento problém. To může vysvětlovat význam součinnosti manažerů integrovaných strategií při přípravě a realizaci integrovaných projektů v rámci integrovaných územních investic.

3.3 Kvalita informací a úroveň komunikace ze strany poskytovatelů dotací

Obce jsou obecně relativně spokojené s množstvím, dostupností a srozumitelností informací. Přes 35 % obcí **považuje informace ve všech ohledech za dostatečné a srozumitelné** a dalších 51,5 % respondentů uvádí, že informací je dostatek, přesto se někdy potýkají s jejich srozumitelností. 13,3 % obcí pociťuje nedostatek informací a jejich obtížnou srozumitelnost. Zároveň 72,1 % procent obcí je spokojeno s úrovní komunikace řídicích orgánů či zprostředkujících subjektů (pouhá 4,2 % jsou zcela nespokojená).

spokojenost velkých měst s informacemi, ne s komunikací

Nejspokojenější s dostupností a srozumitelností informací jsou největší města (91,3 % obcí mezi 20 a 50 tisíci obyvateli a dokonce 94,1 % měst nad 50 tisíc obyvatel). S kvalitou komunikace jsou nejspokojenější obce mezi 20 a 50 tisíci obyvateli (91,3 %), což už nelze tvrdit u největších měst nad 50 tisíc obyvatel, kde je největší podíl obcí, které jsou s komunikací spíše nespokojené (41,2 %). Z toho lze vyvodit, že v psané dokumentaci operačních programů se nejlépe orientují velká města, která by však mnohdy uvítala užší komunikaci s řídicím orgánem či zprostředkujícím subjektem. Vysvětlením zároveň může být skutečnost, že velká města realizují častěji komplexnější, složitější, inovativnější projekty, které s sebou nesou méně standardní řešení, jež vyžadují i ze strany řídicích orgánů obtížnější nalézání řešení.

spokojenost metropolí s informacemi, ne s komunikací

Předchozí konstatování potvrzuje i analýza z pohledu kategorizace území. Spokojenost s dostupností a srozumitelností bez výhrad vyjadřují obce v metropolích (38,5 %). Celková spokojenost či spokojenost s drobnými výhradami je nejvyšší v aglomeracích (90,5 %), hospodářsky a sociálně ohrožených územích (89,8 %), regionálních centrech (89,7 %) a metropolích (88,5 %). Ale nejvyšší podíl respondentů, kteří mají výhrady vůči komunikaci poskytovatele dotace, je v metropolitních územích (32,7 %), naopak nejspokojenější s komunikací jsou shodně obce v aglomeracích a regionálních centrech (78,5 %).

3.4 Procesy související s administrací dotací

Pouhých necelých 12 % obcí považuje proces podávání žádosti o dotaci a její následné administrace za bezproblémový a jednoduchý, naopak **56 % respondentů vnímá procesy za komplikované**. Naprostá většina (91,9 %) má **výhrady k pomalému vyřizování žádosti o dotaci**. Naopak téměř tři čtvrtiny respondentů označují **kontroly ze strany řídicích orgánů či dalších subjektů za přiměřené**. Výhrady ke kontrolám převažují ve fázi udržitelnosti.

složitě procesy pro menší obce, kontroly kritizují velká města

Nejvíce problémů se složitostí procesu vnímají obce v kategorii od 2 do 5 tisíc obyvatel (90,4 %), následované obcemi do 20 tisíc obyvatel (90,0 %) a nejmenšími obcemi do 2 tisíc obyvatel (88,5 %). Všichni respondenti v kategorii obcí mezi 20 a 50 tisíci obyvatel mají výhrady k rychlosti vyřizování žádosti o dotaci. Největší podíl obcí, které považují kontroly za nepřiměřené (41,2 %), je v největších městech.

výhrady jdou napříč všemi kategoriemi území

Obce v metropolitních územích nejvíce kritizují procesy (91,3 %), následují je obce ve strukturálně postižených krajích (90,2 %). S délkou procesů při hodnocení a výběru projektů pociťují nejvíce potíže obce v aglomeracích (95,2 %). Za nepřiměřené považuje kontroly nejvíc obcí v hospodářsky a sociálně ohrožených územích (32,3 %) a ve strukturálně postižených krajích (30,4 %).

3.5 Reflexe podporovaných témat

Většina obcí považuje témata, která byla v předchozím programovém období podporována, za nevyhovující (63,9 %, z toho 5,3 % zcela nevyhovující). Za zcela vyhovující označuje škálu podporovaných témat 3,9 % respondentů.

nabídka témat nevyhovuje malým obcím

Spokojenost s nabídkou podporovaných témat se poměrně výrazně liší podle velikostních kategorií. Většina obcí v kategorii od 20 do 50 tisíc je spokojena (65,2 %). Odpověď „zcela spokojeni“ byla označena téměř čtvrtinou největších měst nad 50 tisíc obyvatel (23,5 %). Oproti tomu nejvíce nevyhovují podporovaná témata potřebám malých obcí (67,5 % obcí od 2 do 5 tisíc obyvatel a 65,3 % obcí do 2 tisíc obyvatel).

nespokojené jsou obce v metropolitních územích a HSOÚ

V aglomeracích se nabídka podporovaných témat nejlépe setkává s poptávkou obcí, i když ani zde se nejedná o většinu respondentů (41,7 %). Naopak téměř dvě třetiny nespokojených obcí jsou v metropolitních oblastech (66,3 %), v obcích nezařazených do žádné kategorie (65,9 %) a v hospodářsky a sociálně ohrožených územích (63,5 %).

Aktuální postoje EU a ČR k řízení kohezní politiky

V kontextu nedávných doporučení Rady EU je zřejmé, že příští programové období 2028+ bude vyžadovat důkladnou reflexi a optimalizaci politiky soudržnosti. Rada EU zdůrazňuje význam prorůstových reforem a partnerského přístupu při rozhodování o strategických investicích pro rozvoj České republiky a jejích regionů. Zdůrazňuje též potřebu pružného programování a implementace politiky soudržnosti, aby bylo možné lépe reagovat na realitu a specifika jednotlivých regionů. Důraz na místně orientovaný přístup a participaci občanů ve formulaci priorit vyznívá jako klíčový prvek budoucího programového období. Zároveň Rada EU klade důraz na administrativní zátěž a potřebu posílení administrativních kapacit pro efektivní provádění politiky soudržnosti. V reakci na tato doporučení je nezbytné zdůraznit potřebu udržitelného rozvoje měst, který bude podporován víceúrovňovou spoluprací na evropské, národní i místní úrovni. Kromě toho, zdůrazněný apel na inkluzivní politiku soudržnosti, která se zaměřuje na lidi, a podpora digitální transformace, ukazuje na nezbytnost přizpůsobení politiky novým výzvám a potřebám společnosti. Návrhy na rozvoj inovačních ekosystémů, podporu talentovaných jedinců a zvýšení dostupnosti kvalitního vzdělání a odborné přípravy reflektují potřebu modernizace politiky soudržnosti v souladu s aktuálními socioekonomickými výzvami.

Rada EU klade důraz na potřebu cílenější a přizpůsobivější podpory politiky soudržnosti pro méně rozvinuté regiony, které čelí strukturálním problémům a nedostatku základní infrastruktury. Zdůrazňuje roli kohezní politiky v podpoře regionálních strategií, které pomáhají vyhnout se rozvojovým pastem a úspěšně zvládat environmentální a digitální přechod.

Česká republika podporuje zachování stávající kategorizace regionů podle HDP na obyvatele a zároveň vyjadřuje opatrnost vůči zavedení nových kategorií, jako jsou regiony v rozvojové pasti. Argumentuje tím, že přetrvávající asymetrie v ekonomické výkonnosti a další rozdíly vyžadují řešení, ale nové kategorie by pouze nově interpretovány stávající problémy. ČR zdůrazňuje potřebu flexibilní a diverzifikované politiky soudržnosti, aby efektivně řešila nerovné příležitosti a podporovala dlouhodobý růst. Celkově ČR navrhuje

zachovat stávající principy alokace a využít kohezní politiku k **podpoře základních veřejných služeb a infrastruktury**, přičemž klade důraz na **řešení aktuálních regionálních výzev a nerovností**.

Španělské předsednictví EU klade důraz na **roli středně velkých měst v integrovaném územním rozvoji**. Tato strategie má potenciál posílit města, která dosud nedostatečně využívají svůj potenciál a mohou přispět k vyváženějšímu územnímu rozvoji. Návrh také zdůrazňuje význam **zamezení vylidňování středně velkých měst**, což může přispět k ekonomickým příležitostem v každém regionu a snížit nadměrnou koncentraci obyvatelstva ve velkých městech. Je také kladen důraz na teritoriální rozměr politiky soudržnosti, jsou akcentovány nové výzvy, jako jsou **rozvojové pasti, klimatické změny a demografické změny**.

Z trendů vyplývá, že do roku 2050 bude 70 % populace žít ve městech. Proto u středně velkých měst jsou zdůrazňovány tyto aspekty:

- **meziobecní správa** je potřebná pro funkční oblasti území k vytváření benefitů pro obyvatele
- **zvyšování dostupnosti**, a to jak z hlediska fyzického, tak prostorového propojení (dojezdové časy), a posilování inovačních kapacit a kapacit pro výměnu znalostí
- **energetický rozměr** je zásadní i pro otázku obnovitelných zdrojů
- **územní plánování** je třeba přetvořit – politiky se musí přizpůsobit danému území (druhy půdy, lesy atd.)
- **vztah mezi městem a venkovem** je pro rozvoj venkova klíčový – dimenze středně velkých měst je rozhodující pro zlepšení ekonomiky venkova, protože příjmy ze zemědělství závisí na celkových ekonomických podmínkách, které se utvářejí ve městech; venkovské oblasti jsou obvykle závislé na vnějších faktorech nebo zdrojích, jako jsou městská centra nebo jiné zdroje, aby udržely své ekonomické aktivity a živobytí
- středně velká města slouží jako příznivá alternativa k **zachování našeho současného životního stylu** – podporují sociální soudržnost, propojení venkovských a městských oblastí, bojují proti demografickým problémům a podporují růst měst

Česká národní městská politika vychází z tohoto klíčového předpokladu, že jsou to právě města, která nám pomohou dosáhnout našich cílů, ale zároveň sama čelí řadě výzev. Principy městské politiky deklarují hlavní priority, kterými jsou zejména **udržitelný rozvoj, zaměření na odolnost, integrovaný přístup a důsledné uplatňování územního rozměru**. Proto stojí **zásada odolnosti** v popředí naší vnitrostátní městské politiky. Princip odolnosti je založen na několika klíčových předpokladech: **flexibilita** při změně kurzu, jedno řešení s více účinky, **spolupráce** a finanční udržitelnost, horizontální a vertikální **integrace** a řešení založená na relevantních informacích a důkazech; **dostatečný lidský kapitál** a **inovační kapacity**, aby bylo dosaženo lepšího života pro občany městských center a jejich často venkovského zázemí. Dalším klíčovým předpokladem, který je součástí naší národní městské politiky, je podpora **integrovaného přístupu k rozvoji měst**, a to prostřednictvím integrovaných územních investic.

Městská agenda pro EU byla formalizována přijetím Amsterdamského paktu v roce 2016. Městská agenda se zaměřuje na prioritní témata:

- kvalita ovzduší
- oběhové hospodářství
- adaptace na změnu klimatu
- digitální transformace
- energetická transformace
- bytová otázka
- začleňování migrantů a uprchlíků
- inovativní a odpovědné zadávání veřejných zakázek
- pracovní místa a dovednosti v místní ekonomice
- udržitelné využívání půdy a přírodní řešení
- městská mobilita
- chudoba ve městech
- kultura a kulturní dědictví
- veřejné zakázky
- udržitelný cestovní ruch
- zelenější města a města rovnosti
- jídlo

4. Prioritizace témat pro podporu z kohezní politiky 2028+

Zcela jistě bude nutné v budoucím programovém období prioritizovat témata s ohledem na nutnost koncentrace omezených prostředků a jejich nerozměňování do příliš široké škály nesourodých oblastí podpory. Současně by v novém programovém období měl být ještě větší význam kladen na respektování místních specifik, tudíž na flexibilitu zaměření tematických oblastí tak, aby správným zacílením bylo dosaženo co největší účelnosti a efektivnosti vynakládaných veřejných prostředků. Respondenti se vyjadřovali k tomu, do kterých témat by měl směřovat největší objem finanční podpory z evropských fondů.

4.1 Souhrnná prioritizace témat

Respondenti hodnotili témata z pohledu jejich naléhavosti, tedy to, do kterých oblastí by mělo být po roce 2028 směřováno nejvíce prostředků z evropských fondů. Respondenti měli seřadit osm témat dle priorit/naléhavosti k financování z prostředků kohezní politiky. Níže je uvedeno pořadí priorit s dosaženým průměrným pořadím.

Tabulka 4 Prioritní témata k podpoře prostřednictvím kohezní politiky po roce 2028

Pořadí priority	Téma	Průměrné pořadí
1.	Doprava	3,0
2.	Vzdělávání	3,2
3.	Životní prostředí	3,3
4.	Technologie	3,9
5.	Zdravotnictví	3,9
6.	Sociální služby	4,3
7.	Ekonomika a zaměstnanost	4,5
8.	Kultura a volný čas	5,4

DOPRAVA

Zástupci měst preferují parkovací místa (zvyšování kapacity parkovacích míst); místní komunikace (často zmiňovány byly chodníky), především jejich obnovu (nikoli výstavba nových); dopravní napojení periferních oblastí (př. Jeseník), i když dodávají, že tento problém nelze řešit z úrovně obcí; dopravní terminály (toto téma nachází mezi zástupci měst nejsilnější podporu a maximální shodu).

Z EU fondů by zástupci měst finanční podporu směřovali na **výstavbu dopravních terminálů**, u ostatních témat se domnívají, že by finanční podpora měla jít z národních zdrojů (např. cestou posílení RUD).

Zástupci obcí by chtěli podpořit projekty vedoucí k rozptýlení celkového dopravního proudu – budovat P+R terminály, záchytná parkoviště, kombinovat způsoby dopravy, vytvářet infrastrukturu pro cyklo dopravu. Stálá a neuspokojená poptávka je po podpoře místních komunikací.

Pro financování z EU fondů vidí zástupci obcí jako nejvhodnější **přechod na nízkoemisní či bezemisní dopravní prostředky**, dále **úpravu uzlů navázané na VRT**.

Zástupci *statutárních měst* jsou si vědomi potřeby přejít ve veřejné dopravě na prostředky s alternativním pohonem. Potřebu podpory vidí v dobudování systému veřejné dopravy, v propojení velkého města s jeho zázemím, ve zkvalitňování a modernizaci stávající sítě. Shodují se také v podpoře parkování (P+R) a ve výstavbě dopravních terminálů, stejně tak v udržitelné dopravě (cyklodoprava, pěší).

Za projekty vhodné pro spolufinancování z **EU fondů** zmiňují **bezpečnost a průjezdnost městem** (výstavba vnitřních okruhů i obvodových komunikací), zatraktivnění MHD (výstavba přístřešků, moderní odbavovací systém), VRT (výkupy pozemků, napojení komunikací, veřejné osvětlení, chodníky – vše ve vazbě na dráhu VRT), silně pak **telematiku**.

VZDĚLÁVÁNÍ

V případě vzdělávacích institucí (MŠ, ZŠ) potřebují některá města doplňovat kapacity (a i nadále pokračovat se zateplováním objektů škol), jiné spíše zvyšovat kvalitu, image a prestiž (př. města z periferních oblastí, pro která jsou podle vyjádření jejich zástupců indikátory navýšení kapacity vzdělávacích zařízení v dotačních titulech méně relevantní).

Dotační prostředky by zástupci měst chtěli využívat i na školní psychology, kariérní a výchovné poradce a preventisty.

Zástupci *statutárních měst* vidí budoucí evropskou kohezní politiku jednak v modernizaci vzdělávání, tak i v zajištění dostatečné kapacity škol. Zároveň u nich zůstává potřeba zateplování škol. Nabádají k většímu **zapojování do nadnárodních projektů** a podporují STEM vzdělávání.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Zástupci měst uvádějí nutnost řešení veřejných prostranství komplexně s možností vykazovat jako uznatelné náklady i doprovodná opatření (př. přeložky infrastruktury). Komplexní přístup by měl podle nich také překonávat stávající resortismus a roztříštěnost (v rámci jednoho projektu jsou dotčenými institucemi, jejichž různé podmínky musejí být splněny, odlišné instituce státní správy).

Zástupci měst se shodují na podpoře z EU fondů při **budování modro-zelené infrastruktury**.

Zástupci *obcí* chtějí pokračování podpory budování a modernizace ČOV a kanalizace (toto pokračování by chtěli, i kdyby se podmínky v souvislosti s novou evropskou směrnicí nezpřísnily).

Zástupci *obcí* hodnotí téma životního prostředí jako téma, které je obtížně prosaditelné vůči zastupitelstvu i občanům obce.

Podporu by chtěli pro projekty přípravy veřejných prostranství na dopady změny klimatu. Dále pro výkupy pozemků pro zachování přírodních hodnot či pro revitalizaci krajiny.

TECHNOLOGIE

Zástupci měst se shodují na podpoře z **EU fondů projektů energetické bezpečnosti**. Zástupci *statutárních měst* zmiňují jako hlavní téma kyberbezpečnost (ve vazbě na služby úřadu) a informační modely budov (BIM).

ZDRAVOTNICTVÍ

Ve zdravotnictví se zástupci měst shodují, že zejména v menších obcích jsou ohroženy v dostupnosti i základní zdravotní služby, současně ale vyjadřují, že tento problém evropské dotace nevyřeší (problém je nedostatek lékařů, nikoli zdravotnických zařízení). Podporují i telemedicínu.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Zástupci měst se shodují, že budoucí zaměření projektů v této oblasti budou muset především reflektovat proces stárnutí populace, s tím související bezbariérovost. Tu zástupci měst chápou nejen jako samostatné prvky (př. výtahy v bytových domech), ale především jako zpřístupnění města osobám vyššího věku a nižší pohyblivosti. Za příklad bezbariérovosti považují také telemedicínu. V sociálních službách by se orientovali na podporu odlehčovací služeb (domovy pro seniory mohou být budovány a provozovány soukromým sektorem, avšak ne ve všech lokalitách – např. v periferiích – jsou tyto projekty pro soukromé investory dostatečně atraktivní).

Mezi zástupci *statutárních měst* jsou zmiňovány pobytové služby s vyšší kapacitou (s min. 80 lůžky). Tento požadavek však není zcela v souladu s trendem, kterým je podporovat malokapacitní zařízení, ta však pak v provozu nejsou životaschopná, proto o takové projekty není zájem. Zástupci *statutárních měst* jsou si vědomi potřeby deinstitucionalizace sociálních služeb, uvědomují si potřebu co nejdelšího setrvání klientů v přirozeném prostředí s využitím terénních služeb, ale jsou určité životní situace a diagnózy, pro které jsou pobytové služby nezbytné a tyto potřeby budou v souvislosti s demografickými změnami růst.

EKONOMIKA A ZAMĚSTNANOST

Zástupci měst z HSOÚ vnímají potřebu pobídek pro investory (zástupci měst z okolí Prahy ale vyjádřili opačnou potřebu, tj. investory regulovat).

Shoda na podpoře z **EU fondů** i do dalšího období je v případě **brownfieldů**. Jinak tuto oblast zástupci měst považují za záležitost státu.

Zástupci *obcí* podporují kontaktní místa (např. pro nákupy) a služby bez nutnosti fyzického personálu (viz př. automatické prodejny).

Shoda mezi zástupci *statutárních měst* je na podpoře grantů, start-upů, smart city voucherů.

KULTURA A VOLNÝ ČAS

V dotacích zástupci měst postrádají finanční podporu hřišť a obdobných volnočasových prostorů napojených na vzdělávací zařízení (z dotace lze spolufinancovat výstavbu školy, ale už ne hřiště u této školy). Jako určitá centra volného času chápou i samotné školy (organizace zájmových kroužků apod.), v tomto ohledu by chtěli realizovat investice (a získat pro ně podporu) na snížení energetické náročnosti budov (př. zateplováním).

Zástupci měst by podporovali volnočasové areály. Sdílejí dosavadní velmi pozitivní zkušenost s komunitními centry (v současné době je jejich podpora menší, ale i do budoucna by měla podle nich pokračovat). Za ideální by považovali i možnost jejich (částečného) komerčního využití (př. provoz kavárny, občerstvení) a čerpání i pro takové účely dotační prostředky.

Hlavním požadavkem zástupců *obcí* je změna způsobu financování volnočasových spolků (řešení zástupci *obcí* vidí v určité profesionalizaci organizační a personální oblasti spolků – ochota vedoucích, trenérů a dalších osob věnovat svůj volný čas zdarma této činnosti stále výrazně klesá,

možnost finančního ohodnocení jejich práce by byla motivující; v některých obcích může být řešením zastřešení volnočasových aktivit “domem dětí a mládeže”).

Z EU fondů by měly být podporovány **velké památky**.

4.2 Prioritizace témat dle typu území

Jako prioritní téma se ukazuje oblast **(1) dopravy**. Ta je zcela prioritní v metropolích, aglomeracích, regionálních centrech a hospodářsky a sociálně ohrožených územích. Pouze ve strukturálně postižených krajích a v obcích, které se do žádné kategorie území nezařadily, je její priorita relativně nižší. V těchto dvou kategoriích obcí se na prvním místě objevilo životní prostředí (resp. ve strukturálně postižených krajích sdílené první místo obsadilo ŽP společně se vzděláváním). Následuje oblast **(2) vzdělávání**, která druhou příčku obsahuje ve všech typech území kromě výše uvedených nezařazených obcí, kde se (jinde prioritní) doprava dostává na druhou pozici. Ve strukturálně postižených krajích druhé místo sdílí vzdělávání s již uvedeným životním prostředím. **(3) životní prostředí** se v celkovém hodnocení umístilo na třetím místě, což se týká metropolí, regionálních center a hospodářsky a sociálně ohrožených území. V aglomeracích je předstíženo technologiemi, naopak ve strukturálně postižených krajích a nezařazených obcích bylo zásadnější, a proto třetí místo náleží dopravě, resp. vzdělávání. Čtvrté místo se týká **(4) technologií**, kde u aglomerací dokonce předstihlo otázku životního prostředí. Naopak u hospodářsky a sociálně ohrožených území a u nezařazených obcí má prioritu nižší a její pozici na čtvrté příčce obsazuje zdravotnictví. Následuje **(5) zdravotnictví** (u obcí z nezařazených území a hospodářsky a sociálně ohrožených území s vyšší prioritou než v případě technologií), přičemž u metropolí, resp. regionálních center a hospodářsky a sociálně ohrožených území mají přednost sociální služby, resp. ekonomika a zaměstnanost. **(6) sociální služby** jako celkově šesté téma v pořadí pouze u metropolí předstihly problematiku zdravotnictví, a naopak v aglomeracích a strukturálně postižených krajích zdůrazňují zdravotnictví a hospodářsky a sociálně ohrožených území ekonomiku a zaměstnanost. Oblast **(7) ekonomiky a zaměstnanosti** se umístila až na předposledním místě, přičemž ve strukturálně postižených krajích má přednost před sociálními službami a zdravotnictvím a v hospodářsky a sociálně ohrožených územích je naléhavější než sociální služby. Až na posledním místě se drží **(8) kultura a volný čas**, a to ve všech typech území.

Tabulka 5 Prioritní témata k podpoře prostřednictvím kohezní politiky po roce 2028 dle typu území

Pořadí priorit	Metropole	Aglomerace	Regionální centra	Strukturálně postižené kraje	HSOÚ	Ostatní
1.	doprava	doprava	doprava	vzdělávání	doprava	životní prostředí
2.	vzdělávání	vzdělávání	vzdělávání	životní prostředí	vzdělávání	doprava
3.	životní prostředí	technologie	životní prostředí	doprava	životní prostředí	vzdělávání
4.	technologie	životní prostředí	technologie	technologie	zdravotnictví	zdravotnictví
5.	sociální služby	zdravotnictví	ekonomika a zaměstnanost	ekonomika a zaměstnanost	technologie	technologie
6.	zdravotnictví	sociální služby	zdravotnictví	zdravotnictví	ekonomika a zaměstnanost	sociální služby
7.	ekonomika a zaměstnanost	ekonomika a zaměstnanost	sociální služby	sociální služby	sociální služby	ekonomika a zaměstnanost
8.	kultura a volný čas	kultura a volný čas	kultura a volný čas	kultura a volný čas	kultura a volný čas	kultura a volný čas

Za upozornění stojí skutečnost, že v aglomeracích se životní prostředí nedostalo mezi první tři priority (kde jej nahradily technologie). Dalším specifickým jsou sociální služby, jež jsou u regionálních center, strukturálně postižených krajů a hospodářsky a sociálně ohrožených území až na předposledním místě.

Obrázek 3 Schéma rozptylu priorit k podpoře prostřednictvím kohezní politiky po roce 2028 dle typu území

Prioritní témata	Průměrné pořadí (škála 1-8)																				
	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,6	3,8	4,0	4,2	4,4	4,6	4,8	5,0	5,2	5,4	5,6	5,8			
doprava	m		a	D		c	h	s													
životní prostředí					ŽP		s	m	a												
vzdělávání	a		m	c	V		s	h	o												
technologie							c		T		a	h	o	m							
zdravotnictví							h		Z		a	o	c	s		m					
sociální služby							o		SS		c	m	s	h							
ekonomika a zaměstnanost							c		E		s	h	a		o	m					
kultura a volný čas											c		K		m	h	s	a		o	

Pozn.: m = metropole, a = aglomerace, c = regionální centra, s = strukturálně postižené kraje, h = hospodářsky a sociálně ohrožená území, o = ostatní

4.3 Prioritizace témat dle velikostních kategorií obcí

Jako prioritní téma se ukazuje oblast (1) **dopravy**. Ta je zcela prioritní u všech velikostních kategorií obcí s výjimkou měst s 5–20 tisíci obyvatel, tam dominuje téma vzdělávání. Následuje oblast (2) **vzdělávání**, která (kromě obcí s 5–20 tisíci obyvatel, kde je zcela prioritní) druhé místo obsadila u

obcí s 2–5 tisíci a 20–50 tisíci obyvatel. U nejmenších obcí a u největších měst ji předstihla oblast životního prostředí. **(3) Životní prostředí**, které je přednostnější u nejmenších obcí a největších měst, se na třetím místě objevuje u obcí v kategorii 2–5 tisíc obyvatel. Nižší prioritu má u obcí s 5-20 tisíci obyvatel (tam jej předběhly sociální služby) a u obcí s 20–50 tisíci obyvatel (kde mají přednost technologie. Celkově čtvrté místo se týká **(4) technologií**. Toto celkové pořadí způsobila vyšší priorita u obcí s 20–50 tisíci obyvatel, avšak u ostatních kategorií je až na následující pozici. Následuje **(5) zdravotnictví**, které ale u nejmenších obcí má vyšší prioritu. Zajímavostí je, že u největších měst je problematika zdravotnictví vnímána jako relativně nízko prioritní. **(6) Sociální služby** jako celkově šesté téma v pořadí měst mají ještě větší prioritu v obcích s 20–50 tisíci obyvatel, naopak u nejmenších obcí do 2 tisíc obyvatel jsou až na předposledním místě. Oblast **(7) ekonomiky a zaměstnanosti** se umístila až na předposledním místě, přičemž nejmenších obcích do 2 tisíc obyvatel předstihla tato problematika otázku sociálních služeb, a naopak u největších městech má absolutně nejnižší. Až na posledním místě se drží **(8) kultura a volný čas**, a to ve všech velikostních kategoriích obcí a měst s výjimkou největších měst nad 50 tisíc obyvatel, kde je až jako poslední priorita uváděna ekonomika a zaměstnanost.

Tabulka 6 Prioritní témata k podpoře prostřednictvím kohezní politiky po roce 2028 dle velikostních kategorií obcí

Pořadí priorit	0–2.000 obyvatel	2.001–5.000 obyvatel	5.001–20.000 obyvatel	20.001–50.000 obyvatel	50.001+ obyvatel
1.	doprava	doprava	vzdělávání	doprava	doprava
2.	životní prostředí	vzdělávání	doprava	vzdělávání	životní prostředí
3.	vzdělávání	životní prostředí	sociální služby	technologie	vzdělávání
4.	zdravotnictví	zdravotnictví	životní prostředí	životní prostředí	sociální služby
5.	technologie	technologie	technologie	sociální služby	technologie
6.	ekonomika a zaměstnanost	sociální služby	zdravotnictví	ekonomika a zaměstnanost	zdravotnictví
7.	sociální služby	ekonomika a zaměstnanost	ekonomika a zaměstnanost	zdravotnictví	kultura a volný čas
8.	kultura a volný čas	kultura a volný čas	kultura a volný čas	kultura a volný čas	ekonomika a zaměstnanost

Poměrně specifická situace je v obcích mezi 5 a 20 tisíci obyvatel, kde se mezi první tři priority nedostalo životní prostředí (oproti ostatním kategoriím, a naopak třetí pozici zastávají sociální služby) a v obcích mezi 20 a tisíci obyvatel, v které životní prostředí předstihla oblast technologií. Za zdůraznění ještě stojí poměrně nízká priorita sociálních služeb v obcích mezi 2 a 5 tisíci obyvatel a předposlední pořadí zdravotnictví v obcích mezi 20 a 50 tisíci obyvatel.

Obrázek 4 Schéma rozptylu priorit k podpoře prostřednictvím kohezní politiky po roce 2028 dle velikostních kategorií obcí

Prioritní témata	Průměrné pořadí (škála 1-8)																					
	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,6	3,8	4,0	4,2	4,4	4,6	4,8	5,0	5,2	5,4	5,6	5,8				
doprava	d		e		b		D		a		c											
životní prostředí				e		a		d		b		c										
vzdělávání	c		b		d		e		a													
technologie							a		T		e		b		c							
zdravotnictví							a		Z		b		c		d		e					
sociální služby							e		a		b		c		d							
ekonomika a zaměstnanost							a		d		b		c		e							
kultura a volný čas													b		d		a		e		c	

Pozn.: a = do 2.000 obyvatel, b = 2.001-5.000 obyvatel, c = 5.001-20.000 obyvatel, d = 20.001-50.000 obyvatel, e = 50.001+

4.4 Percepce rozvojových faktorů

Témata či konkrétní aktivity, které by měly být z kohezní politiky podporovány, by měly reagovat zároveň na dvě dimenze, které prohlubují, či naopak eliminují regionální disparity. Na jedné straně se jedná o ty oblasti života, které vytvářejí rozvojový potenciál, na straně druhé o takové oblasti, jež limitují další rozvoj obce.

Tyto aspekty byly sledovány v jednotlivých tematických oblastech a v jednotlivých kategoriích území dle SRR. V následujícím textu jsou v každé kategorii označeny tři oblasti života, které obce považují za aktuálně pozitivní a zároveň podporující další rozvoj obce, a tři oblasti, které jsou považovány za aktuálně negativní faktory, které další rozvoj obce limitují.

Lidé

V oblasti, která se týká lidského faktoru v obci, silně rezonuje otázka **demografického vývoje** (ať už populačního růstu, tak vylidňování sídel). Obce naléhavě potřebují řešit problematiku **sociálně vyloučených lokalit, sociálně patologických jevů a bezpečnosti a kriminality**, a to napříč všemi typy území. Naopak pozitivně hodnocena je **spolková činnost** a upevňování místních tradic, **aktivity posilující identitu** občanů s vlastní obcí a populační růst. Ve většině případů je populační růst v následujících 10-15 letech považován za pozitivní faktor s přímou vazbou na rozvoj sídel, avšak v některých případech je (jeho nepřiměřená míra) považována za komplikaci. V každém případě řešení této problematiky je relevantní oblastí, kterou by kohezní politika měla reflektovat. V naprosté většině obce hodnotí spolkovou činnost a úroveň dodržování tradic pozitivně, a zároveň v ní vidí potenciál dalšího rozvoje obce, avšak výjimečně některé obce hodnotí stav spolkové činnosti a úroveň dodržování tradic negativně a tuto skutečnost deklarují za značnou bariéru budoucího rozvoje. V obou případech se ale jedná o relevantní signál vzhledem k zaměření budoucí kohezní politiky.

Obrázek 5 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Lidé“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
sociálně patologické jevy	bezpečnost a kriminalita	populační růst	metropole	spolky a tradice	identita	populační růst
sociálně patologické jevy	sociálně vyloučené lokality	vylidňování sídla	aglomerace	spolky a tradice	identita	populační růst
populační růst	sociálně vyloučené lokality	vylidňování sídla	regionální centra	spolky a tradice	identita	populační růst
sociálně vyloučené lokality	bezpečnost a kriminalita	vylidňování sídla	strukturálně postižené kraje	spolky a tradice	identita	populační růst
populační růst	sociálně vyloučené lokality	vylidňování sídla	HSOÚ	spolky a tradice	identita	populační růst
spolky a tradice	populační růst	vylidňování sídla	ostatní	spolky a tradice	identita	populační růst

Pozn.: Levá, tj. červená strana schématu ukazuje první tři aspekty, které vnímají obce aktuálně jako negativní jevy, jež představují bariéry budoucího rozvoje. Pravá, tj. zelená strana schématu zobrazuje tři aspekty, jež jsou obcemi vnímány jako aktuálně pozitivní jevy, jejichž další posilování zároveň představuje rozvojový potenciál. Úroveň naléhavosti jednotlivých faktorů je zobrazena od středu směrem k okraji schématu, tj. od syté po bledou barvu.

Aktuální postoje EU k demografickým změnám

Evropská Rada vyzvala k vytvoření nástrojů řešících demografické změny, a to především prostřednictvím čtyř hlavních oblastí intervence. První oblast zdůrazňuje **podporu rovnováhy mezi pracovním a rodinným životem**, zejména prostřednictvím kvalitní péče o děti, s cílem posílit rovnost pohlaví. Druhá oblast se soustředí na **podporu mladší generace a rozvoj jejích dovedností**, třetí oblast na **zachování kvality života seniorů** a udržení jejich ekonomické aktivity, a čtvrtá oblast na řízenou **legální migraci** jako prostředek k řešení nedostatku pracovních sil a integraci migrantů do společnosti. Česká republika v této souvislosti zdůrazňuje potřebu **zlepšení fungování trhu práce**, růstu produktivity a udržitelnosti veřejných systémů. Kromě toho **vítá digitalizaci ve službách** a podporu **ekonomické aktivity žen**. Zároveň podporuje iniciativy k zjednodušení **migrace kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí**. Česká republika také zdůrazňuje **spojitost demografických změn s digitální transformací a zelenou tranzicí**, a navrhuje využít prostředky politiky soudržnosti k řešení nových výzev s ohledem na specifika jednotlivých regionů.

Ekonomika

Obce se ve všech typech území shodují na aktuálním pozitivním hodnocení **dostupnosti různých služeb**, které zároveň vnímají za významné faktory budoucího rozvoje.

Mírně se liší struktura těchto služeb, jimž přisuzují význam (u aglomerací, ve strukturálně postižených krajích a HSOÚ dominují poštovní služby, u regionálních center komerční služby, metropole oba typy považují za stejně důležité; ve všech kategoriích je relativně stejný význam přisuzován bankovním službám). V metropolích, aglomeracích a regionálních centrech je druhé místo potenciálu věnováno **podmínkám pro podnikání** (které se u HSOÚ a u ostatních typů území posouvají na třetí místo). Pozitivně jsou hodnoceny **možnosti zaměstnání v obci** a **růst zastavěné plochy**. Ty jsou ale zároveň v jiných případech považovány za závažnou bariéru rozvoje. V každém případě se ale jedná o zásadní téma, jež by mělo najít oporu v kohezní politice. Stěžejní bariérou budoucího rozvoje ve všech typech území je kvalitní a dostupné bydlení.

Obrázek 6 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Ekonomika“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
kvalifikované pracovní síly	růst zastavěné plochy	kvalitní a dostupné bydlení	metropole	dostupnost služeb	podmínky pro podnikání	pracovní příležitosti
volné plochy pro průmysl a služby	kvalifikované pracovní síly	kvalitní a dostupné bydlení	aglomerace	dostupnost služeb	podmínky pro podnikání	pracovní příležitosti
volné plochy pro průmysl a služby	kvalifikované pracovní síly	kvalitní a dostupné bydlení	regionální centra	dostupnost služeb	podmínky pro podnikání	pracovní příležitosti
pracovní příležitosti	kvalifikované pracovní síly	kvalitní a dostupné bydlení	strukturálně postižené kraje	dostupnost služeb	pracovní příležitosti	růst zastavěné plochy
kvalifikované pracovní síly	pracovní příležitosti	kvalitní a dostupné bydlení	HSOÚ	dostupnost služeb	růst zastavěné plochy	podmínky pro podnikání
pracovní příležitosti	dostupnost komerčních služeb	kvalitní a dostupné bydlení	ostatní	dostupnost služeb	růst zastavěné plochy	podmínky pro podnikání

Aktuální postoje EU k problematice bydlení

Je kladen důraz na naléhavou otázku dostupnosti bydlení a posílení opatření zaměřených na podporu přiměřeného bytového fondu. Zároveň je zdůrazňována důležitost **kvalitní architektury a hodnot nového evropského Bauhausu** v kontextu udržitelnosti. Závazek k **posílení politik bydlení** a podpora odvětví bytové výstavby reflektuje odhodlání k vytváření dostupného a kvalitního bydlení pro občany, s důrazem na udržitelnost a inkluzivitu zastavěného prostředí.

Vzdělávání, kultura, volný čas

Obce v metropolích, aglomeracích a ostatních typech území považují za základní bariéru rozvoje **dostupnost a kapacity MŠ a ZŠ**. Naopak obce ve strukturálně postižených krajích a v HSOÚ hodnotí tyto aspekty pozitivně, ale zároveň zdůrazňují jejich vysoký význam pro budoucí rozvoj obce. Bariérou rozvoje ve strukturálně postižených krajích, ale i v regionálních centrech, je aktuální **stav cestovního ruchu a stav památek** a obce ve strukturálně postižených krajích akcentují také nízké **možnosti celoživotního vzdělávání**. Naopak pestrá nabídka **volnočasových aktivit pro děti a mládež a možnosti sportovního vyžití** jsou hodnoceny pozitivně s vysokým potenciálem pro další rozvoj obce. V metropolích, aglomeracích, regionálních centrech, ale i ve strukturálně postižených krajích je potenciál rozvoje vnímán na dalším rozvoji již dnes kvalitního základního vzdělávání. Obce v HSOÚ také kladně hodnotí dostupnost a kapacitu MŠ a ZŠ, která by se měla udržet i do budoucna.

Obrázek 7 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Vzdělávání, kultura, volný čas“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
sportovní vyžití a stav památek	dostupnost a kapacita MŠ	dostupnost a kapacita ZŠ	metropole	pestrost VČ aktivit pro děti a mládež	kvalita základního vzdělávání	možnosti sportovního vyžití
udržitelný cestovní ruch	dostupnost a kapacita ZŠ	dostupnost a kapacita MŠ	aglomerace	pestrost VČ aktivit pro děti a mládež	možnosti sportovního vyžití	kvalita základního vzdělávání
stav památek a možnosti kulturního vyžití	dostupnost a kapacita MŠ	udržitelný cestovní ruch	regionální centra	možnosti sportovního vyžití	pestrost VČ aktivit pro děti a mládež	kvalita základního vzdělávání
možnosti celoživotního vzdělávání	stav památek	udržitelný cestovní ruch	strukturálně postižené kraje	pestrost VČ aktivit pro děti a mládež	dostupnost a kapacita ZŠ	kvalita základního vzdělávání
udržitelný cestovní ruch	možnosti celoživotního vzdělávání	stav památek	HSOÚ	možnosti sportovního vyžití	dostupnost a kapacita ZŠ	dostupnost a kapacita MŠ
stav památek	dostupnost a kapacita ZŠ	dostupnost a kapacita MŠ	ostatní	možnosti sportovního vyžití	kvalita základního vzdělávání	pestrost VČ aktivit pro děti a mládež

Zdraví a sociální oblast

Kvalita a dostupnost základní zdravotní péče jsou plošně hodnoceny pozitivně a podmiňují další rozvoj obcí. Zároveň však řada obcí uvádí aktuální stav dostupnosti a kvality jak základní, tak v mnoha případech zejména specializované zdravotní péče aktuálně za negativní faktor brzdící další rozvoj. V sociální oblasti jsou jednoznačně bariérou nejen **sociální, ale zejména startovací byty**, a to napříč všemi kategoriemi území. Naopak **rozsah sociálních služeb** je hodnocen pozitivně a respondenti udržetím této úrovně podmiňují další rozvoj.

Obrázek 8 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Zdraví a sociální oblast“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
dostupnost zákl. a spec. zdravotní péče	kapacita sociálního bydlení	kapacita startovacích bytů	metropole	kvalita základní zdravotní péče	rozsah sociálních služeb	dostupnost základní zdravotní péče
bezbariérovost veřejných budov	kapacita sociálního bydlení	kapacita startovacích bytů	aglomerace	dostupnost základní zdravotní péče	kvalita základní zdravotní péče	rozsah sociálních služeb
bezbariérovost veřejných budov	dostupnost zákl. a spec. zdravotní péče	kapacita startovacích bytů	regionální centra	rozsah sociálních služeb	dostupnost základní zdravotní péče	kvalita základní zdravotní péče
kv. a dostup. zákl. a spec. zdravotní péče	kapacita sociálního bydlení	kapacita startovacích bytů	strukturálně postižené kraje	dostupnost základní zdravotní péče	kvalita základní zdravotní péče	rozsah sociálních služeb
dostupnost specializované zdravotní péče	dostupnost základní zdravotní péče	kapacita startovacích bytů	HSOÚ	rozsah sociálních služeb	dostupnost základní zdravotní péče	kvalita základní zdravotní péče
dostupnost specializované zdravotní péče	kapacita sociálního bydlení	kapacita startovacích bytů	ostatní	rozsah sociálních služeb	dostupnost základní zdravotní péče	kvalita základní zdravotní péče

Životní prostředí

Čistota obce a kvalita veřejných prostranství jsou jednoznačně pozitivně hodnocené faktory (i když některé obce v aglomeracích, regionálních centrech a strukturálně postižených krajích aktuální stav kvality veřejných prostranství označují za neuspokojivou), jejichž udržení či rozvoj v budoucnu bude stěžejní pro zachování kvality života v obcích. Pokračování v **zajištění dostatku kvalitní pitné vody** je hlavní výzvou do budoucna, a to zejména v kontextu toho, že jako hlavní bariéru rozvoje vnímají obce napříč všemi územními kategoriemi **sucho** a v případě strukturálně postižených krajů a HSOÚ **ohrožení povodněmi**. V metropolích a aglomeracích je také za závažnou bariéru vnímán **hluk**. Závažné je také riziko **degradace a eroze půdy**.

Obrázek 9 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Životní prostředí“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
eroze půdy	sucho	hluk	metropole	čistota obce	dostatek a kvalita pitné vody	kvalita veřejných prostranství
kvalita veřejných prostranství	hluk	sucho a kvalita pitné vody	aglomerace	čistota obce	dostatek a kvalita pitné vody	kvalita veřejných prostranství
eroze půdy	kvalita veřejných prostranství	sucho	regionální centra	dostatek a kvalita pitné vody	čistota obce	kvalita veřejných prostranství
ohrožení povodněmi	kvalita veřejných prostranství	sucho	strukturálně postižené kraje	čistota obce	dostatek a kvalita pitné vody	kvalita veřejných prostranství
eroze půdy	ohrožení povodněmi	sucho	HSOÚ	čistota obce	dostatek a kvalita pitné vody	kvalita veřejných prostranství
hluk	kvalita a dostatek pitné vody	sucho	ostatní	čistota obce	dostatek a kvalita pitné vody	kvalita ovzduší

Doprava

Rozvoj obcí v současnosti s potenciálem do budoucna jednoznačně zajišťuje **vysoká intenzita veřejné dopravy** do krajských nebo územních center doplněná **chodníky** a stezkami pro pěší dopravu. Poměrně pozitivně je vnímán také **stav pozemních komunikací**, který ale některé obce napříč různými typy území označují za negativní faktor, který by mohl představovat bariéru rozvoje. Podobně hodnocená je i **infrastruktura pro cyklodopravu** (pozitivně zejména v aglomeracích a regionálních centrech, negativně ve strukturálně postižených krajích, HSOÚ a mezi obcemi nezařazenými do žádné kategorie území). Jednoznačně negativním faktorem ve všech typech území je **nedostatek parkovacích míst**, doplněný **přetížením dopravních komunikací**. Mezi limitujícími faktory u strukturálně postižených krajů se objevila i **nízká hustota dobíjecích stanic pro elektromobily**.

Obrázek 10 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Doprava“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
stav pozemních komunikací	přetížení dopravních komunikací	dostatek parkovacích míst	metropole	intenzita veřejné dopravy	chodníky a pěší stezky	stav pozemních komunikací
stav pozemních komunikací	přetížení dopravních komunikací	dostatek parkovacích míst	aglomerace	chodníky a pěší stezky	intenzita veřejné dopravy	infrastruktura pro cyklodopravu
stav pozemních komunikací	přetížení dopravních komunikací	dostatek parkovacích míst	regionální centra	intenzita veřejné dopravy	chodníky a pěší stezky	infrastruktura pro cyklodopravu
dobíjecí stanice a přetížení komunikací	infrastruktura pro cyklodopravu	dostatek parkovacích míst	strukturálně postižené kraje	intenzita veřejné dopravy	chodníky a pěší stezky	stav pozemních komunikací
cykloinfrastr. a přetížení komunikací	stav pozemních komunikací	dostatek parkovacích míst	HSOÚ	intenzita veřejné dopravy	chodníky a pěší stezky	stav pozemních komunikací
infrastruktura pro cyklodopravu	stav pozemních komunikací	dostatek parkovacích míst	ostatní	intenzita veřejné dopravy	chodníky a pěší stezky	stav pozemních komunikací

Infrastruktura

V oblasti infrastruktury je zřejmé, že napříč všemi typy území záleží na aktuálním stavu, jak je příslušná infrastruktura vyřešena. Proto se stejné aspekty objevují jak mezi těmi, které jsou hodnoceny pozitivně, těmi, jež mají negativní hodnocení. V obou případech však respondenti říkají, že jejich udržení, či naopak odstranění nedostatků, jsou relevantní pro rozvoj obce – ať už v podobě odstranění stávajících rozvojových bariér, tak v oblasti zvýšení rozvojového potenciálu. Těmi ambivalentními faktory jsou jak **technická infrastruktura** (vodovody, kanalizace, sítě), tak **čištění odpadních vod a nakládání s odpady**. Jednoznačně pozitivně je vnímáno **veřejné osvětlení**. Dominující bariérou rozvoje je také aktuální **komunální energetická infrastruktura**.

Obrázek 11 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Infrastruktura“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
komunální energetická infrastruktura	čištění odpadních vod	technická infrastruktura	metropole	veřejné osvětlení	technická infrastruktura	čištění odpadních vod
ČOV a nakládání s odpady	komunální energetická infrastruktura	technická infrastruktura	aglomerace	veřejné osvětlení	čištění odpadních vod	technická infrastruktura
čištění odpadních vod	technická infrastruktura	komunální energetická infrastruktura	regionální centra	veřejné osvětlení	čištění odpadních vod	techn. infrastr. a nakládání s odpady
čištění odpadních vod	technická infrastruktura	komunální energetická infrastruktura	strukturálně postižené kraje	veřejné osvětlení	čištění odpadních vod	technická infrastruktura
čištění odpadních vod	technická infrastruktura	komunální energetická infrastruktura	HSOÚ	veřejné osvětlení	nakládání s odpady	čištění odpadních vod
komunální energetická infrastruktura	čištění odpadních vod	technická infrastruktura	ostatní	veřejné osvětlení	technická infrastruktura	nakládání s odpady

Technologie a inovace

Napříč všemi typy území je pozitivně hodnoceno (s významným rozvojovým potenciálem) **pokrytí a kvalita internetu**, ačkoli ve strukturálně postižených krajích, HSOÚ a některých obcích v nezařazených typech území je tento faktor aktuálně vnímán jako bariéra rozvoje. Obdobě úspěšná **digitalizace úřadů** může být hodnocena jako faktor s rozvojovým potenciálem, ačkoli některé obce zejména v regionálních centrech a aglomeracích zde vidí ještě značný prostor pro zlepšení. Relevantním tématem (dosud pozitivně vyřešeným zejména v některých aglomeracích, strukturálně postižených krajích a nezařazených obcích) je **kyberbezpečnost**, která však rozvoji brání v některých metropolích a aglomeracích. Zcela zásadně negativním faktorem bránícím dalšímu rozvoji je **nízká energetická soběstačnost obcí** ve všech typech území. Využívání nových technologií a **smart řešení** je uváděno jako klíčové téma, ať už jako úspěšné řešení s potenciálem, tak jako téma s aktuálně značnými rezervami, které rozvoji mohou bránit.

Obrázek 12 Klíčové rozvojové faktory v oblasti „Technologie a inovace“

podpora pro překonání rozvojových bariér			typ území	podpora pro využití potenciálu		
internet a kyberbezpečnost	smart řešení	energetická soběstačnost	metropole	pokrytí a kvalita internetu	digitalizace úřadu	smart řešení
internet, digitalizace a kyberbezpečnost	smart řešení	energetická soběstačnost	aglomerace	pokrytí a kvalita internetu	digitalizace úřadu	kyberbezpečnost
digitalizace úřadu	smart řešení	energetická soběstačnost	regionální centra	pokrytí a kvalita internetu	digitalizace úřadu	smart řešení
pokrytí a kvalita internetu	smart řešení	energetická soběstačnost	strukturálně postižené kraje	pokrytí a kvalita internetu	digitalizace úřadu	smart řešení a kyberbezpečnost
smart řešení	pokrytí a kvalita internetu	energetická soběstačnost	HSOÚ	pokrytí a kvalita internetu	digitalizace úřadu	smart řešení
smart řešení	pokrytí a kvalita internetu	energetická soběstačnost	ostatní	pokrytí a kvalita internetu	digitalizace úřadu	kyberbezpečnost

Aktuální postoje EU k problematice digitalizace

Podle Evropského hospodářského a sociálního výboru je důležité posílení investic do digitalizace a **digitální tranzice**. Politika soudržnosti by měla pomoci tomu, aby přínosy digitalizace byly ve společnosti distribuovány spravedlivě.

5. Naléhavost podpory vybraných oblastí

V následující kapitole je uvedena rekapitulace priorit obcí tak, jak je vyjádřily v rámci průzkumu v listopadu a prosinci 2023. V jednotlivých oblastech jsou potom uvedeny zásadní aktivity či typy projektů, které obce považují za stěžejní k podpoře z evropských zdrojů v programovém období 2028+. V předchozím textu, který vycházel primárně z dotazníkového šetření, byly některé typy dílčích aktivit uvedeny ze strany respondentů ve větším počtu tematických oblastí, fokusní skupiny však ukázaly, že mezi jednotlivými kategoriemi oblastí je tenká hranice, proto byly pro účely finální sumarizace sloučeny do šesti prioritních oblastí (vzdělávání s kulturou a volným časem; technologie a inovace s ekonomikou a zaměstnaností; životní prostředí s infrastrukturou).

Tabulka 7 Přehled vybraných prioritních oblastí a typových aktivit a projektů nutných k podpoře z EU 2028+

Prioritní oblast		Vybrané aktivity a typové projekty	Poznámka
1.	Doprava	pozemní komunikace	obchvaty a vnitřní okruhy městem a naléhavost řešení mostů jako klíčový požadavek financování z EU; silné požadavky jsou i na místní komunikace a chodníky, avšak prioritní je zajištění jejich financování z národních zdrojů; potřebné je také dopravní napojení periferních oblastí (avšak není řešitelné z úrovně obcí); možnost v rámci projektu koordinovaně řešit i související infrastrukturu a sítě
		přestupní dopravní terminály	řešit s komplexním navázáním na různé módy dopravy, vč. záchytných parkovišť
		veřejná doprava	nízkoemisní a bezemisní dopravní prostředky; v periferních oblastech vozy s nižší kapacitou či na objednávku; autonomní veřejná doprava; rozvoj infrastruktury dopravních podniků (technická infrastruktura, tratě, zázemí)
		cyklistická doprava	řešení vč. návaznosti na dopravní terminály
		parkování	primárně budovat P+R terminály a záchytná parkoviště s přímým napojením na ostatní módy dopravy; komplexní řešení parkování v městech (např. parkovací domy)
		dobíjecí stanice pro elektromobily	primárně by měl řešit trh
		komplexní úprava uzlů v souvislosti s významnými nadregionálními dopravními stavbami	komplexní řešení v souvislosti s VRT, která budou na zodpovědnosti obcí – výkupy pozemků, napojení

			komunikací, veřejné osvětlení, chodníky
		telematika	moderní odbavovací systémy, bezpečnost a průjezdnost městem
2.	Vzdělávání, kultura a volný čas	dostupnost a kapacity mateřských škol	v souvislosti s predikcí demografického vývoje, zároveň flexibilita dotačních programů a současně konkrétních dotačních podmínek umožňující reagovat na nepředvídatelné změny (migrace)
		dostupnost a kapacity základních škol	v souvislosti s predikcí demografického vývoje, zároveň flexibilita dotačních programů a současně konkrétních dotačních podmínek umožňující reagovat na nepředvídatelné změny (migrace)
		kvalita výuky ve školách a posilování prestiže škol	STEM (science, technology, engineering, mathematics); prestiž škol se týká zejména periferních oblastí dotčených depopulací; zapojování do nadnárodních projektů
		volnočasové areály a sportoviště	umožnit spojení s budováním a rekonstrukcemi školských zařízení; rozvoj strategické infrastruktury pro sport
		volnočasové aktivity a sportovní vyžití pro děti a mládež	profesionalizace organizací zajišťujících aktivity pro děti a mládež (model DDM) umožňující financování dobrovolníků v administrativních i výkonných pozicích
		památky	priorita velkých památek zatěžujících obecní rozpočty
3.	Životní prostředí a infrastruktura	kanalizace a ČOV, zásobování vodou	vzhledem k nové evropské směrnici bude poptávka napříč všemi skupinami obcí, především ale ze strany obcí mezi 1 a 2 tisíci obyvatel;
		další technická infrastruktura	internet vč. 5G sítě, veřejné osvětlení s využitím jako rychlonabíjecích stanic pro kola, energetické sítě
		využití obecních budov v reakci na technologický vývoj společnosti	prostory využít jako kontaktní místa pro občany s nabídkou zprostředkování digitálních služeb (zajištění on-line objednávek, on-line lékař apod.); snižování energetické náročnosti (vč. školních budov); komunitní centra, knihovny
		revitalizace veřejných prostranství, vč. modrozelené infrastruktury a architektonických řešení	umožnit komplexní řešení, nutno odstranit přílišný resortismus (dnes OPŽP vs. IROP)

		pozemkové úpravy, protierozní a protipovodňová opatření, vč. řešení sucha	výkupy pozemků za účelem zachování kvality přírodních hodnot a revitalizace krajiny
		hasičské zbrojnice a technika	týká se zejména menších obcí
		plochy pro výstavbu	
		hluk	týká se zejména velkých měst
		komunální energetická infrastruktura a komunitní energetika	energetická soběstačnost a bezpečnost, vč. např. využití bioplynu z ČOV
		brownfieldy	nepodnikatelské i podnikatelské využití
		odpadové hospodářství	podpora pro technologie na využívání odpadů, aby se odpad stal surovinou
4.	Technologie, inovace, vč. smart řešení jako průřezového přístupu, ekonomika a zaměstnanost	možnosti zaměstnání v obci	
		cestovní ruch	
		podmínky pro podnikání	granty, start-upy, smart city vouchery
		dostupnost služeb	automatické prodejny
		digitalizace úřadu	
		kybernetická bezpečnost	kyberbezpečnost (ve vazbě na služby úřadu; týká se spíše velkých měst)
5.	Zdravotnictví	kvalita základní zdravotní péče	
		dostupnost základní zdravotní péče	elektronické zdravotnictví
6.	Lidé a sociální oblast, vč. reakce na demografický vývoj	domovy pro seniory	preferenze zařízení s vyšší kapacitou (i při vědomí potřeby deinstitucionalizace sociálních služeb), v atraktivních lokalitách může budování a provoz domovů pro seniory převzít soukromý subjekt
		bezbariérovost	realizace prvků bezbariérového užívání staveb, konkrétně bytových domů (vybavení výtahy), ale i zajištění bezbariérového a otevřeného města/obce
		sociální byty	preferenze obcí financovat z národních zdrojů a spíše investovat do stávajícího bytového fondu, nikoli výstavba nových
		startovací byty	preferenze obcí financovat z národních zdrojů a spíše investovat do stávajícího bytového fondu, nikoli výstavba nových
		sociální služby	
		sociálně vyloučené lokality	
		sociálně patologické jevy, bezpečnost a kriminalita	
		spolková činnost	komunitní centra s možností částečného komerčního využití (př. provoz kavárny, nabídka občerstvení)

Závěr

Na základě provedené analýzy potřeb měst a obcí České republiky v kontextu přípravy kohezní politiky po roce 2028 lze konstatovat několik klíčových poznatků a doporučení. Na základě prováděných výzkumů, dotazníkových šetření a diskuzí ve fokusních skupinách byly pojmenovány hlavní výzvy, kterým čelí tuzemské municipality a které by měly být promítnuty do politických rozhodnutí na evropské i národní úrovni. Vzhledem k absenci oficiálních stanovisek Evropské komise a dalších klíčových orgánů v této fázi není možné s jistotou předjímat přesnou podobu kohezní politiky po roce 2028. Nicméně zpracovaná analýza poskytuje výchozí podklady a argumenty pro zastupování zájmů českých municipalit v diskusích a rozhodovacích procesech, které budou následovat. Svaz měst a obcí ČR má v úmyslu postupně rozšiřovat a aktualizovat tuto analýzu o další relevantní informace a potřeby.

Zpracovaná analýza staví především na expertních názorech zástupců obcí, ať už z úrovně jejich volených zástupců, tak pohledem odborného úřednického aparátu, který se věnuje problematice municipálního rozvoje a dotační politiky. Předložené závěry není možné vnímat jako statistický vzorek zobecnitelný na úroveň celé populace, nýbrž jako souhrn různých pohledů relevantních aktérů v této oblasti. Je nezbytné zdůraznit, že města a obce mají odlišné potřeby a priority, a proto je třeba hledat flexibilní a adaptivní opatření, která budou schopna reagovat na specifika jednotlivých regionů, typů území a velikostních kategorií obcí.

Cílem analýzy bylo především odhalit prioritní tematické oblasti a v rámci nich konkrétnější typová opatření či aktivity, u nichž zástupci obcí deklarují jednak naléhavost jejich řešení a jednak jejich vhodnost pro financování prostřednictvím nástrojů kohezní politiky. Mezi těmito tématy se totiž objevují naléhavá témata, u nichž sami zástupci obcí konstatují, že by neměly být řešeny prostřednictvím podpory z evropských dotací, ale že by jejich řešení mělo být povinností národního financování.

Zástupci obcí se vyjadřovali k tématům, která municipality řešily v posledních deseti letech, identifikovaly ty z nich, které byly pro rozvoj obcí klíčové a uváděli, zda tyto úspěšné projekty byly realizovány s podporou z evropských dotací. Zároveň s touto znalostí (zejména ve fokusních skupinách) identifikovaly ty oblasti, v nichž bude tento trend pokračovat, a naopak ty, které mohou být do značné míry na obecné úrovni vyřešené. Respondenti byli vedeni k tomu, aby o rozvojových potřebách a potenciálech přemýšleli s ohledem na dobu, ke které se analýza vztahuje (tj. po roce 2028), a snažili se tudíž posuzovat potřebnost optikou budoucnosti.

Vedle věcných otázek se analýza zabývala také procesní stránkou, tedy tím, jak probíhá administrace žádostí o dotaci a následně realizovaných projektů. Součástí byly i názory obcí na to, do jaké míry by se rozhodování o dotacích mělo odehrávat v území – ať už formou regionálně řízených operačních programů, nebo prostřednictvím integrovaných nástrojů.

Tato analýza tudíž, s ohledem na dobu jejího zpracování (listopad–prosinec 2023) představuje jedno z hlavních východisek nástroj pro iniciování a utváření diskuse o budoucnosti kohezní politiky, a předložené poznatky by měly poskytnout směr pro efektivní strategické rozhodování v zájmu rozvoje měst a obcí ČR prostřednictvím nástrojů kohezní politiky v nadcházejícím programovém období.

Přílohy

1. 1 - Přehled úspěšně realizovaných projektů bez dotace dle typu území
2 - Přehled úspěšně realizovaných projektů bez dotace dle velikostních kategorií obcí
2. Vybrané komentáře respondentů z dotazníkového šetření
3. Stanovisko Evropského výboru regionů (COTER-VII/030): Budoucnost politiky soudržnosti po roce 2027
4. Závěry Rady o budoucnosti politiky soudržnosti: 16230/23, 30.11.2023

Příloha 1-1 Přehled úspěšně realizovaných projektů bez dotace dle typu území (údaj vyjadřuje % projektů, ke kterému obce nenašly vhodný dotační titul)

Typ projektu	Metropole	Aglomera- race	Regionální centra	Struktu- rálně postížené	HSOÚ	Ostatní
MŠ, ZŠ	25,8	18,9	7,4	11,4	13,8	20,5
Veřejná doprava	20,0	0,0	0,0		0,0	12,5
Místní komunikace, mosty	27,0	27,6	12,8	13,0	22,6	30,6
VČ areál a sportoviště (krytá, otevřená)	15,8	52,0	32,5	20,8	41,2	50,0
Byty, sídliště, sociální bydlení	0,0	44,4	27,3	36,4	21,4	33,3
Zásobování vodou, kanalizace, ČOV	11,4	18,4	9,3	7,9	16,2	25,5
Cyklodoprava	0,0	11,1	0,0	0,0	16,7	5,9
Dopravní terminál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odpady, sběrné dvory	12,5	25,0	28,6	22,2	22,2	6,7
Dům seniorů	50,0	0,0	33,3	28,6	66,7	25,0
Sociální služby	0,0	66,7	0,0	25,0	42,9	33,3
Veřejný prostor, rybník, zeleň	12,5	20,0	36,8	26,7	25,0	28,6
Městská nemocnice/stoma	100,0	0,0	0,0	0,0	33,3	50,0
VO	40,0	22,2	0,0	50,0	27,3	33,3
stavební parcely	40,0	50,0	50,0	25,0	33,3	20,0
Obecní budovy a městský majetek (knihovny, infocentrum, komunitní centrum, úřady, kulturní aj.)	32,0	13,3	19,4	22,2	29,3	28,9
Kulturní památky, muzea	62,5	22,2	33,3	14,3	44,4	20,8
Průmyslová zóna, VTP	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0
Parkování	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hasičárna	50,0	22,2	16,7	25,0	30,0	51,9
Protierozní opatření, sanace svahů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Protipovodně	0,0	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Energetika	25,0	0,0	0,0	33,3	16,7	0,0
Čerpání dotací, finanční stabilita	0,0	0,0	0,0	25,0	20,0	0,0
Investiční rozvoj obce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Infrastruktura, revitalizace, architektura	40,0	11,1	18,2	9,1	37,9	37,8
Obec roku / hodnocení kvality života	0,0	0,0	33,3	0,0	16,7	16,7
Růst počtu obyvatel, komunitní život	28,6	28,6	0,0	14,3	14,8	17,6
Územní plán, strategický plán	0,0	0,0	0,0		0,0	28,6

Příloha 1-2 Přehled úspěšně realizovaných projektů bez dotace dle velikostních kategorií obcí
(údaj vyjadřuje % projektů, ke kterému obce nenašly vhodný dotační titul)

Typ projektu	Obce dle počtu obyvatel				
	do 2.000	2.001 - 5.000	5.001 - 20.000	20.001 - 50.000	50.001 a více
MŠ, ZŠ	17,7	25,3	16,1	0,0	0,0
Veřejná doprava	0,0	33,3	0,0	0,0	33,3
Místní komunikace, mosty	25,1	12,5	38,9	0,0	50,0
VČ areál a sportoviště (krytá, otevřená)	38,7	44,8	37,9	40,0	50,0
Byty, sídliště, sociální bydlení	32,1	57,1	25,0	33,3	100,0
Zásobování vodou, kanalizace, ČOV	18,6	17,8	20,0	0,0	0,0
Cyklodoprava	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dopravní terminál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odpady, sběrné dvory	22,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Dům seniorů	53,8	55,6	50,0	0,0	0,0
Sociální služby	62,5	100,0	0,0	0,0	0,0
Veřejný prostor, rybník, zeleň	10,8	30,8	25,0	20,0	33,3
Městská nemocnice/stoma	1,1	50,0	0,0	0,0	0,0
VO	6,5	25,0	0,0	0,0	0,0
stavební parcely	3,2	50,0	66,7	0,0	100,0
Obecní budovy a městský majetek (knihovny, infocentrum, komunitní centrum, úřady, kulturáky aj.)	24,3	25,0	26,9	0,0	0,0
Kulturní památky, muzea	37,2	35,7	30,8	16,7	0,0
Průmyslová zóna, VTP	0,0	0,0	66,7	0,0	0,0
Parkování	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hasičárna	35,2	42,9	0,0	0,0	0,0
Protierozní opatření, sanace svahů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Protipovodně	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Energetika	18,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Čerpání dotací, finanční stabilita	33,3	12,5	0,0	0,0	0,0
Investiční rozvoj obce	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Infrastruktura, revitalizace, architektura	29,8	41,2	30,4	18,2	0,0
Obec roku / hodnocení kvality života	16,7	0,0	100,0	0,0	0,0
Růst počtu obyvatel, komunitní život	13,0	29,4	14,3	0,0	0,0
Územní plán, strategický plán	27,3	0,0	0,0	0,0	0,0

Příloha 2: Vybrané komentáře respondentů z dotazníkového šetření

OBCE DO 2 000 obyvatel

Závěry:

1 Snížit administrativní zátěž, sjednotit podávání žádostí.

2 Posílit financování obcí (prostředky na dotace přesunout do RUD).

3 Reagovat na skutečné potřeby, koncentrovat podporu (více peněz na méně témat), zobecnit zaměření dotací (vytvořit prostor pro volbu obcí, co konkrétně chtějí realizovat).

*Byl bych rád, **aby dotace byly využívány více smysluplně.***

*Doporučujeme **vycházet při vypisování dotací a úpravě podmínek více z potřeb, poskytovat poradenství, pro malé obce je i finančně náročný dotační management** vzhledem ke složitým podmínkám, při zjednodušení podmínek by došlo k významným úsporám v oblasti mzdových nákladů už u poskytovatelů dotací. **Velké množství finančních prostředků je z vlastní dotace "ukrojeno" na zpracovávání, kontroly...** vše způsobeno složitostí podmínek.*

***Dotace jsou drahé. Pokrucují morálku a podnikatelské prostředí.** Lidé, kteří se jim věnují by byli užitečnější ve výrobě či službách.*

*Dotace potřebujeme na vesnicích hlavně na komunikace, chodníky, MŠ, základní školy, sportoviště. **Nebo zrušte dotace a přidejte na RUD. Obec ví, co potřebuje pro své občany.** Můj osobní názor.*

*Dotace z EU vč. národních dotací by se měly zrušit, přerozdělování je nezdravé. **Posilněme RUD a nezávislost obcí.** Zrušme kraje a obnovme země (spolkové uspořádání státu by bylo vhodnější).*

*Hospodářsky slabé oblasti potřebují **dotační pomoc se základními potřebami,** které zde chybí.*

*Je nutné **snížit byrokracii, snížit náročnost podávání žádostí o dotace,** případně následné dokládání plnění přiznaných dotací.*

*nedostatečné finanční prostředky pro obce, **dotační tituly spíše nedosažitelné***

*nejdůležitější pro nás - **zajistit obyvatelům dostatek kvalitní pitné vody, zde dotace chybějí!***

Nízká podpora projektů pro malé obce.

*Opětovně uvádím, že **dotační prostředí jako takové je špatné a je třeba nastavit jiné mechanismy pro rozdělování veřejných prostředků,** budou na tom lépe obce města ale i stát na zrušení tisíců míst zbytečných úředníků.*

***Prosím o jednotný dotační web,** kde najde člověk všechny aktuální dotace, jejich podmínky a další podrobnosti. Systémovou přehlednost.*

prosíme o snížení administrativní zátěže

Raději méně dotací s vyšším příspěvkem, jinak na ně malé obce nedosáhnou.

Stále větší nároky na vedení obce, zvyšování požadavků na znalosti hlavně **nejednotnost v podávání žádostí o dotace - nestačil by jeden nástroj pro všechny stejný**, každý poskytovatel jiný způsob podávání.

system dotací je zcela zvrácený proces, kterým se vyznačoval bývalý režim. Každá obec, město má jiné specifické potřeby a nelze škatulkováním určovat co může a co nemůže samospráva financovat. to je socialistické plánování. s dotacemi jsou spojeny neskutečné státní ale i obecní zcela zbytečné výdaje. **dotace je třeba zrušit a finance poskytnout městům a obcím rovnou do jejich rozpočtů.**

Úkolem SMO by mělo být spíše zjednodušování života na obci či ve městě. To znamená spíše napomáhat k tomu, aby vzniklá legislativa byla lidem přívětivá. Přijde mi, že se akorát vymýšlejí nové WIFIKUNDACE, které nám znepríjemňují život a to platí i v oblastech dotací. **Dotace by se měli velmi významně omezit a veškeré uspořené peníze dát obcím a městům** - tím mám na mysli peníze za dotace samotné, lidi, kteří dotace administrují, kontrolují. Peníze za uvolněné kanceláře a IT techniku.... tyto všechny peníze posílat a poslat je obcím! Navíc se tím vyřeší i zaměstnanost, najednou bude volných kvalifikovaných lidí na trhu dostatek a mohou vytvářet nějakou přidanou hodnotu. Dotace přidanou hodnotu nemají.

Už jsem uvedl výše. **Dotační možnosti pro obce by měly být co nejobecnější. Každá obec má jiné priority a potřeby.** Zároveň bych se **přimlouval za jednoduchost při podávání a administraci žádostí.** To by také usnadnilo kontrolu využití dotačních prostředků.

V zastupitelstvu jsem nově od 112022, od této doby jsme zatím žádnou EU dotaci nežádali, není nic nachystané v tzv. šuplíku a **obecně je těžké stihnout chystat podklady k dotacím v termínu, ať už se jedná o projekty samotné- jejich časovou i finanční náročnost, tak obecně další dokumenty,** které jsou k dotacím požadovány

vyliďňování a nedostatek pozemků pro výstavbu ještě komplikuje naprosto **nevyhovující stavební legislativa**, kterou umocňuje prakticky nulová digitalizace stavebního řízení, územní rozvoj tím trpí

Zrušit všechny dotace, každý za své, s pomocí bank. Pak by se dělaly jen věci potřebné, užitečné, levněji a kvalitněji. **Pokud připustíme smysl dotací, pak na "tvrdé" drahé projekty, kanalizace, vodovod, škola.** Ostatní jsou k ničemu, tj. **zrušit MASky,** různé neziskovky atp. Ti, co se teď zabývají dotacemi, by mohli do pracovního procesu na nedostatková místa.

OBCE DO 5 000 obyv.

Závěry:

1 Snížit administrativní zátěž.

2 Posílit financování samospráv.

3 Racionalizace systému.

Nedostatek nebo administrativní omezení k získávání některých dotačních titulů, zejména obnova místní dopravní infrastruktury

Osobně si myslím, že dotace mají pomáhat rozvoji obce a regionu a podporovat rozvoj veřejné infrastruktury. Nemohu se ale zbavit dojmu, že **dotace jsou zde proto aby vytvářeli umělou**

zaměstnanost. Chtěl bych znát **kolik z jedné koruny dotace jde na realizaci a kolik na administraci.** Máme spolupráci s **Polskem a tam takové komplikace neznají.**

Pokud chceme **něco zlepšit,** tak je třeba **začít u MMR,** tam čekáme na vyhodnocení do dnes. termín podání duben a na konci roku se zblázníte. Podobné je to i u NSA. Co se týče **Iropu, tam je to lepší,** protože tam by liknavost kritizovali z venku, což je nežádoucí. Možná by nevadilo, **kdyby se podobně jako u MAS hledělo na konkrétní regionální potřeby,** jelikož to, co chybí v Olomouci, nemusí být problémem v Plzni. Lo

Prosím **zrušte všechny nesmyslné dotace a finance převedte na kraje.** Dejte moc hejtmanům rozdělovat finance na strategické stavby a projekty.

připomínky ke **složitosti dotací,** možné **konzultace s poskytovateli dotací,** co město potřebuje a nemá na to

S mnoha starosty se shodujeme, že **dotační tituly jsou nastaveny velmi nešikovně.** Například velmi **chybí dotace na rekonstrukce památek (které nejsou NKP ani UNESCO).** Těchto památek v tristním stavu je v ČR stále ještě obrovské množství! Nevím, kdo v minulém dotačním období došel k názoru, že tyto dotace už nejsou potřeba. Jsou, a velmi! Dotace na památky z MK se každoročně snižují, za to už se nedá nic opravit. **Dále chybí rozumně nastavené dotace na veřejná prostranství.** Aby byly uznatelné náklady všechno, co obec v rámci takového projektu musí udělat - tj. stavební práce, povrchy, tarasy, zeleň, veřejné osvětlení, přeložky sítí, dešťovka atd. **Abychom nemuseli projekty dělit na části a s jednou pak žádat dotaci na zeleň, s druhou na VO atd.** Je to velmi nešikovné a administrativně náročné. V pravidlech je spousta nesmyslných omezení, **obce by měly mít volnější ruku ve využití.** Často tam nejsou dotace na věci, které by obce nejvíc potřebovaly. **Přísné podmínky a ukazatele vedou k tomu, že obce projekty ohýbají, aby na dotaci dosáhly, takže nakonec dělají něco, co vlastně nepotřebují.** Potřebovali bychom **vyšší dotace a nižší spoluúčast obcí** - od covidu se stavební práce prakticky zdvojnásobily. Kde na to mají obce vzít? **Chybí dotace na památky, hřbitovy, zařízení pro seniory, zdravotnickou infrastrukturu. Sportovní areály. Nepotřebujeme elektrokolosoláry, řada obcí pořád ještě zápasí s nedostatkem financí na elementární věci!**

OBCE DO 20 000 obyv.

Závěry:

1–2 Snižit administrativní zátěž.

1–2 Posílit financování obcí (RUD).

EU dotace považujeme za indikátor budoucího rozvoje v progresivních odvětvích, které je třeba podpořit (např. hospodaření s dešťovými vodami nikdo neřešil, dokud EU nepodmínila dotace jejich řešením). **Řešení veřejných prostranství by mělo být zachováno i v dalším období - je to nejlepší vizitka EU, nejlépe fungující publicita.**

Postrádáme dotační prostředky na opravy místních komunikací, zejména mostních konstrukcí.

Stát "valí" na města a obce stále více povinností, zbavuje se pro něj nevýhodných oblastí/řešení, chce snižovat počty "úředníků", ale naopak nutí obce a města navyšovat pracovní místa. Stát městům a obcí říká: pomozte si, jak umíte, nezajímáte nás.

Stávající způsob plánování sedmiletých programovacích období je velmi těžkopádný a nepružný... **Obce by měly mít větší podíl na RUD, pak by nepotřebovali žádat tolik dotací!!**

V rámci programového a nastavení jednotlivých opatření **je zapotřebí vycházet z dat jednotlivých regionů, nejlépe z dat jednotlivých obcí. Přísná kritéria, která jsou mnohdy nesplnitelná pro danou obec ji znemožňuje o dotaci žádat. Nemluvě o administrativní zátěži.**

V současné době **nejsou žádné dotace na rekonstrukce a přístavby mateřských škol.** Jediný dotační titul je přes MAS Rakovník. Ta však má podmínku, že musí se se stavbou začít. Nechápu tenhle požadavek, jak mám začít se stavbou, když nemám zajištěno financování stavby.

Velká byrokratická zátěž, existence zbytečných úřadů a úředníků.

Vítám takové dotazníky, ale postrádám trochu logiku. Za mě by bylo ideální, aby dotace byly vypisovány v danou dobu, kdy nám je řečeno a ne, že se pořád doba posouvá. Dotace by měly být spíše každé obci na míru než takové, které téměř nikomu nevyhovují. Možná **by bylo jednodušší dotace rozdat všem městům poměrově do rozpočtu a zrušit dotace. My města s penězi zacházíme efektivně.**

Za **přínosné** považujeme směřování **více finančních prostředků do infrastruktury**

Zrušme dotace a finanční prostředky předejme obcím. Ostatní **dotace pro firmy a občany nechme dál** ve formě dotací, tak jak jsou. Je však potřeba zjistit co firmy a občané skutečně potřebují.

OBCE DO 50 000 obyv.

Závěry:

1–2 Snížit administrativní zátěž.

1–2 Posílit financování obcí (RUD).

Navzdory slibům **je administrace každého dalšího programovacího období složitější, a to především v oblasti přípravy a zdůvodnění potřeby realizace projektu, dokládání nových a nových příloh a souladu s evropskými a národními dokumenty a normami.** Vyzobávání způsobilých přímých hlavních, vedlejších a paušálních výdajů z rozpočtů projektu. Např. při výstavbě chodníku podél komunikace, kdy je pod něj uložena dešťová kanalizace, protože chodníkem dojde ke zrušení odvodňovacího příkopu z komunikace nutnost vyčlenit tuto kanalizaci do doprovodných výdajů (procentuálně limitovaných), protože odvodňuje nejen chodník, ale i přilehlou silnici. Přitom jde o přímý důsledek realizace chodníku, který nejde v území řešit jinak.

zrušte dotace a peníze promítnout do RUD

OBCE NAD 50 000 obyv.

Závěry:

1–2 Snížit administrativní zátěž.

1–2 Koncentrovat podporu (více peněz na méně témat).

Dle mého názoru je **podporovat projekty**, které jsou důležité **v rámci širšího kontextu území a ovlivňují významně větší celek než samotnou obec**. Nechci, aby se objevovali dotační prostředky na projekty, které jsou uměle vytvořeny na to, aby se jen vyčerpaly prostředky a nic velkého nepřinesly.

Dotační systém je potřeba **koncentrovat na skutečné rozvojové priority - raději menší počet** a řešit je pořádně.

zvýšit rychlost procesu administrace dotací, **snížit administrativní náročnost** dotací obecně

Příloha 3: Stanovisko Evropského výboru regionů (COTER-VII/030): Budoucnost politiky soudržnosti po roce 2027

viz samostatný soubor

Příloha 4 Závěry Rady o budoucnosti politiky soudržnosti: 16230/23, 30.11.2023

viz samostatný soubor

Analyza potřeb měst a obcí ČR v kontextu přípravy kohezní politiky 2028+

Vydání první, Praha 2023

© Svaz měst a obcí České republiky

5. května 1640/65, 140 00 Praha 4

www.smocr.cz

ISBN 978-80-88375-29-6

